

VITENSKAPELIG
HØYSKOLE
Norwegian School of
Theology, Religion and Society

Musikk som diakoni - Musikkens muligheter som inkluderende fellesskap, brobygging og formidling

Maria Engebretsen

Veileder

Carl Petter Opsahl

MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn,
AVH5070: Masteroppgave i Diakoni (30 ECTS), Høst 2022

Antall ord: 23575

Forord

Tusen takk til deltakerne i prosjektet!

Dere gjorde oppgaven så spennende å jobbe med.

Tusen takk til veileder Carl Petter Opsahl,

for støtte og veiledning, og at du fulgte meg i mål.

Sammendrag

Tema for denne oppgaven er musikk som diakoni. Jeg ser på hvilke muligheter som finnes i å bruke musikk som diakoni ved å undersøke musikkens muligheter innenfor tre områder i Den norske kirkes diakoniforståelse: Inkluderende fellesskap, brobygging og formidling. Min problemstilling lyder: Hvilke muligheter finnes i å bruke musikk som formidling, inkluderende fellesskap og brobygging?

Jeg benytter meg av flere teoretikere innenfor både musikk og diakonifeltet og legger særlig vekt på tidligere forskning jeg vil bygge videre på. Noen av teoretikerne jeg bruker er: Kari Jordheim, Kari Korslien, Stephanie Dietrich, Anne Haugland Balsnes, og Per Kjetil Farstad.

Det empiriske grunnlaget for denne oppgaven er fra semistrukturerte enkeltintervju med ledere/lærere/pastorer innenfor menighet og bibelskole. Metoden jeg har tatt i bruk er empirisk kvalitativ metode med en hermeneutisk-fenomenologisk tilnærming. De empiriske funnene fra analysen drøftes opp mot teoretiske perspektiver knyttet til musikk og diakoni.

Avhandlingen viser at det finnes mange muligheter i å bruke musikk som inkluderende fellesskap, brobygging og formidling. Musikk er en måte å drive diakoni på, det er en måte å hjelpe andre mennesker, gjennom inkludering, brobygging og formidling

Dette gjør at jeg kan konkludere med at musikk *kan* brukes *som* diakoni, og i flere tilfeller gjør den det.

Innholdsfortegnelse

1 Innhold

1	Introduksjon	1
1.1	Bakgrunn og motivasjon	1
1.2	Tema og problemstilling	2
1.3	Oppgavens plassering i diakonifeltet	2
1.4	Avgrensning	3
1.5	Oppgavens oppbygning	4
2	Datamateriale og aktuell teori	5
2.1	Brobygging	5
2.1.1	En brobygger og en «go-between»	5
2.1.2	Diakonen som en aktiv brobygger	6
2.1.3	Kor som brobygger i lokalsamfunnet	6
2.2	Musikk som inkluderende fellesskap	7
2.2.1	Verdier i inkluderende fellesskap	7
2.3	Formidling	9
2.3.1	Diakoniens del i evangelieforkynnelsen	9
2.3.2	Pedagogikk	10
2.3.3	Musikk som læring - Musikkdidaktikk	10
2.3.4	Community music	11
2.4	Musikkteori	12
2.4.1	Kartlegging av eksisterende forskning om sangens effekter	12
2.4.2	Musikk som språk	13

2.4.3 Musikk som middel	14
2.4.4 Musikk som åndelig tjeneste	14
2.4.5 Musikk som helbredelse	15
2.5 Musikk og diakoni.....	16
2.5.1 Sammenheng mellom musikk og diakoni	16
2.5.2 «Det diakonale blikk» – musikk i diakoniens tjeneste	16
2.5.3 Ungdomsdiakoni – barnediakoni - «Musikkdiakoni»?	18
3 Metode.....	19
3.1 Det kvalitative forskningsintervju	19
3.1.1 Utarbeidelse av intervjuguide.....	20
3.1.2 En hermeneutisk og fenomenologisk tilnærming.....	20
3.1.3. Valg av informanter	21
3. 1.4 Intervjusituasjonen	22
3.1.5 Transkripsjon og bearbeing av intervjumaterialet.....	23
3.1.6 Fremstilling av intervjumateriale	24
3.2 Etikk, validitet og reliabilitet.....	24
3.2.1 Konfidensialitet og anonymitet	24
3.2.2 Informert samtykke	25
3.2.3 Reliabilitet	25
4 Analyse.....	26
4.1 Presentasjon av informantene.....	26
4.2 Ulike forståelser av diakonibegrepet.....	26
4.2.1 Musikalsk og diakonal motivasjon.....	27
4.3 Musikk som brobygging.....	29
4.3.1 Musikk som brobygging mellom mennesker i ulike kulturer	29
4.3.2 Musikk som brobygger i lokalsamfunnet.....	31
4.4.3 Brobygger mellom Gud og mennesker	33

2.4	Musikk som inkluderende felleskap	35
4.4.2	Kor, band og lovsang	36
4.4.3	Band som inkluderende felleskap og brobygger	38
4.4.4	Invitere inn	39
4.5	Sjanger som inkluderende fellesskap, brobygging og formidling.....	41
4.5.1	Ulike sjangre åpner opp for mangfold.....	43
4.6	Musikk som formidling	44
4.6.1	Musikk - et språk som treffer	44
4.6.2	Budskap	46
4.6.3	Musikk som oppbyggelse.....	47
4.6.4	Lovsang som oppbyggelse	48
4.7	Musikk som åndelig tjeneste	49
4.7.1	Musikk som helbredelse.....	50
4.8	Musikk og diakoni.....	51
4.8.1	Musikkdiakoni.....	52
5	Drøfting	54
5.1	Musikk som brobygging.....	54
5.1.1	Rolle som brobygger og go-between	54
5.1.2	Kor som brobygger.....	55
5.2	Musikk som inkluderende felleskap.....	56
5.2.1	Kor, band og lovsang	56
5.2.2	Diakonale budskap og verdier i et inkluderende fellesskap	56
5.3	Musikk som formidling	59
5.3.1	Musikkens del i evangelieformidlingen	60
5.3.2	På deltakernes premisser i rammen av menighet som trosfellesskap.....	61
5.4	Musikk som åndelig tjeneste	62

5.5	Relasjonen mellom musikk og diakoni	63
5.5.1	Musikk som diakoni	64
6	Avslutning	66
6.1	Innspill til videre arbeid innenfor musikk og diakoni	66
6.1.2	Kritikk til egen forskning	67
6.2	Konklusjon	67
7	Litteratur	69
8	Vedlegg	73
	Vedlegg 1, Invitasjon til diakoniforskning	73
	Vedlegg 2, Informasjonsskriv til deltakere i forskningsprosjekt	73
	Vedlegg 3, Intervjuguide	73
	Masteroppgave i diakoni høst 2021 Vedlegg 1	73
	Dette er et informasjonsskriv til deg som har takket ja til å delta i forskningsprosjektet «Musikkdiakoni». I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.....	
		75
	Formål	75
	Hva innebærer det for deg å delta?	75
	Vedlegg 3	78
	INTERVJUGUIDE - Masteroppgave i diakoni	78

1 Introduksjon

1.1 Bakgrunn og motivasjon

Per Kjetil Farstad belyser utfordringen det er for oss mennesker å glede oss i Gud samtidig som det er så masse lidelse rundt oss (Farstad, 2003, s. 34). Dette er et velkjent tema og kan også være en utfordring i diakonalt arbeid. Jeg kan selv oppleve at omsorgsrollen kan oppleves tung. Det var en av tingene som gjorde at jeg «forlot» tanken på å studere diakoni for flere år siden, for å holde på med kunst og musikk i stedet. Gjennom egen erfaring har jeg opplevd hvordan kunst og musikk har vært både til trøst, glede og legedom for meg. Jeg har opplevd gang på gang hvordan sang og musikk når rett til hjertet akkurat når jeg trenger det. Det kan være gjennom å skrive musikk, utøve det, eller lytte til andre formidle. Forståelsen av diakonens rolle som budbærer og brobygger var noe av det som tidlig vekket min interesse på masterstudiet i diakoni. Dette var noe som jeg kunne relatere til, både som lærer og kunstner, men mest av alt i opplevelsen av å ha budskap jeg liker å formidle. Når jeg har lest diakoniplan og teori innenfor diakonifeltet tenker jeg ofte på sanger som formidler noe av det samme innholdet, sagt gjennom musikk. Et av mine hovedvers når jeg tenker på diakoni, er fra Jesaja 61,1 der det står om Jesus: «Herren Guds Ånd er over Meg, for Herren har salvet Meg til å forkynne evangeliet for fattige. Han har sendt Meg for å forbinde dem som har et sønderbrutt hjerte, for å rope ut frihet for fanger, for å sette de bundne fri ...» Når jeg vet at vi er kalt til å gjøre de samme gjerningene som Jesus gjorde motiverer det meg til handling (Joh. 20,21). Visjon for diakoni i Den norske kirke er «Guds kjærlighet til alle mennesker og alt det skapte, virkeliggjort gjennom liv og tjeneste» (Den norske kirke, 2020, s. 3). Oppdraget er klart, men *hvordan* vi kan utføre dette oppdraget kan se veldig ulikt ut. Noe av det som inspirerte meg til forskningsspørsmålet mitt var en bok fra diakoniutdannelsen: «Appreciative Inquiry». Metoden er brukt til å transformere og innovere organisasjoner gjennom å fokusere på det positive, på styrkene og mulighetene (Cooperrider, 2005). Dette gjør de blant ved å verdsette det beste i folk og verden rundt seg, og gjennom å oppdage og undersøke potensial og muligheter. Jeg spør derfor: *Hvilke muligheter finnes å bruke musikk som diakon, i inkluderende fellesskap, brobygging og formidling?*

1.2 Tema og problemstilling

Tema for denne oppgaven er musikk som diakoni. Jeg ser på hvilke muligheter som finnes i å bruke musikk som diakoni. Dette gjør jeg gjennom å forske på musikkens muligheter innenfor tre områder: Inkluderende fellesskap, brobygging og formidling.

Min problemstilling lyder: Hvilke muligheter finnes i å bruke musikk som formidling, inkluderende fellesskap og brobygging?

1.3 Oppgavens plassering i diakonifeltet

Jeg definerer denne oppgaven innenfor diakoniforskning ved å bruke tre temaer fra diakonifaget innenfor Den norske kirke; Inkluderende fellesskap, brobygging og formidling. Jeg forholder meg innenfor diakonifaget og kombinerer det med musikk og pedagogikk fra min grunnutdannelse. Musikk og helse, musikk og identitet, og musikkterapi er det gjort flere studier av. Jeg har ikke funnet noe forskning som går på musikk *som* diakoni. Mitt håp for denne oppgaven er at den kan berike to fagfelt jeg er opptatt av, og at den kan være nyskapende i forhold til musikkens muligheter innenfor diakoni.

Den norske kirke definerer diakoni slik: «Diakoni er kirkens omsorgstjeneste. Den er evangeliet i handling og uttrykkes gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet.» (Den norske kirke, 2020, s. 4). Musikk og musikkaktiviteter er mye brukt i menighetssammenheng, og jeg ønsker å forske på hvilke muligheter som finnes i å bruke musikk som inkluderende fellesskap. John Collins er en foregangsmann når det gjelder det kommunikativt-diakonale paradigme, og har gitt en ny forståelse av hva man bør legge i begrepet «diakoni» (Johannessen, 2018, s. 62). Flere ganger i Det nye testamentet brukes det greske ordet 'diakonos' om kirkelig tjeneste med fokus på rollen som budbærer og formidler (Nordstokke m.fl., 2011, s. 56). Dette er interessant for å forske på muligheten musikk har som formidler og bærer av ulike budskap innenfor

diakonien. Kjell Nordstokke og John Collins mener dette paradigmeskifte bør få konsekvenser for et nytt språk. Et nytt språk kan gi rom for teologiske tolkninger, personlig motivasjon og visjon, og være beriket med åndelige terminologier og uttrykk (Ibid s. 47). Med dette som bakteppe bruker jeg et sitat fra Per Kjetil Farstad i forskningen: «Jeg vet ikke om noe annet redskap fra Guds hånd enn sangeren og musikeren som på samme tid kan ha en apostel-, lærer-, profet-, veilednings, og evangelistdimensjon over seg» (Farstad, 2003, s. 99; Efeserbrevet 4, 11-13). Med disse begrepene ønsker jeg ikke å «lukke», men å forske på musikkens muligheter innenfor diakoni. Diakoni har også del i evangelieforkynnelse og spiller en rolle for at folk skal komme til tro. Dette gjør formidling også aktuelt å forske på i denne sammenhengen. Diakoniutdannelsen innenfor Den norske har pedagogikk som en av grunnutdannelsene. Derfor er det naturlig å se på pedagogikk og musikk som både læring og forkynnelse. Med en grunnutdanning i musikk synes jeg det er interessant å utforske begrepet «musikkdiakoni». Jeg har ikke hørt begrepet brukt, og det har heller ikke dukket opp i noen av mine søk. En påstand jeg bruker senere i forskningen er: «Det fins mye diakoni i musikk/musikkaktiviteter». Jeg er derfor interessert i å utforske musikkens mulighet som diakoni, ikke kun som et redskap innenfor diakonien.

1.4 Avgrensning

I denne oppgaven forholder jeg meg til diakoni, musikk og pedagogikk innenfor menighet og skole. Innenfor diakonal teori forholder jeg meg til diakoniforståelsen innenfor Den norske kirke. Min avgrensning vil være på musikkens muligheter gjennom en leders perspektiv. Det kunne vært interessant å belyse mer teori rundt lederen og ledelse. Mitt anliggende er å se på musikkens rolle som diakoni gjennom å belyse tre diakonale temaer. Dette krever såpass mye teoretisk grunnlag at jeg ikke har rom for å gå inn på teori rundt lederens rolle.

1.5 Oppgavens oppbygning

I det følgende kapittelet vil jeg presentere tidligere forskning og teori som er vesentlig for mine oppgavevalg og som også hjalp meg i utformingen til min intervjuguide.

Først vil jeg presentere forskning fra Kari Jordheim om diakonens rolle som brobygger og «go-between». Siri Johannessen har forsket videre på diakonens rolle og belyser ansvaret å være en aktiv brobygger i både menighet og samfunn. Professor i musikk, Anne Haugland Balsnes, har en studie av et kor som viser korets rolle som brobygger i lokalsamfunnet. På Under tema inkluderende fellesskap vil jeg benytte meg av teori fra Kari Korslien og Kari Jordheim. Jeg vil her belyse verdier i et inkluderende fellesskap, ved også å se på Plan for diakoni og Yrkesetiske retningslinjer for diakoner. Innenfor tema formidling vil jeg vise til diakoniens del i evangelieforkynnelsen, presentert av Stephanie Dietrich. Etter dette redegjør jeg kort for pedagogikk og musikk som læring gjennom musikkdidaktikk. Her vil jeg også gjøre rede for «Community music», som er en form for musikkutøvelse. Deretter vil jeg presentere en rapport fra Anne Haugland Balsnes der hun kartlegger forskning av sangens positive effekter. Per Kjetil Farstad er førsteamanuensis i musikk og klassisk utdannet gitarist. Jeg benytter meg av to bøker: *Tanker om musikk og menighet* og *Noen til profeter*. Jeg bruker disse fordi de belyser sang og musikk-tjenesten i menighet. Han belyser den profetiske siden ved musikk og musikk som legedom. Jeg vil også her presentere musikk som språk og musikk som middel. Deretter vil jeg vise til Margrete Berntsen som har forsket på sammenhengen mellom musikk og diakoni. Balsnes har skrevet en artikkel som heter: *Det diakonale blikk – musikk i diakoniens tjeneste*. Jeg tar med denne fordi den aktualiserer temaet mitt og er det materialet jeg har funnet som tydeligst kobler musikk til en omsorgstjeneste. Til sist i teoridelen vil jeg introdusere begrepet «musikkdiakoni», som en utledning fra «barnediakoni» presentert av Kari Jordheim. I metodekapittelet skriver jeg hvordan jeg gikk frem for å finne svar på forskningsspørsmålet mitt. Jeg begrunner valg av metode og etiske hensyn til forskningen. I analysen vil jeg først presentere funn fra intervjuene. Deretter vil jeg drøfte funnene opp imot teori. Til slutt vil jeg komme med en konklusjon. Jeg vil også komme med en kritisk refleksjon til egen forskning, og dele innspill og tanker til videre forskning.

2 Datamateriale og aktuell teori

I det følgende vil jeg presentere teori på feltet musikk og diakoni.

2.1 Brobygging

2.1.1 En brobygger og en «go-between»

Her vil jeg kort presentere funn fra Kari Jordheims forskning blant diakoner/diakonisser fra the World Assembly i Berlin (Jordheim, 2014, s. 187). Hun har gjort en undersøkelse blant diakoner fra 20 ulike land som representerte 22 ulike kirkesammenhenger. Jordheim tar i et av sine forskningsspørsmål utgangspunkt i den australske teologen John Collins' retolkning av en diakons rolle, fra en 'ydmyk tjener' til en som går imellom (go-between), betrodd med et viktig budskap (Ibid s. 196). Jeg vil utforske dette videre gjennom musikkens mulighet som brobygger i diakoni. Fra denne undersøkelsen kommer det frem at informantene både forsto sin rolle som en tjener for folk i nød (en klassisk forståelse av diakoni), og som en som 'går imellom' (go-between) og en brobygger (Ibid s. 195). De to sistnevnte rollene gled litt i hverandre i spørreundersøkelsen, men Jordheim spesifiserer at de likevel skiller seg fra hverandre. Hun skriver at oppgaven å være en brobygger er integrert i selve diakoniens natur (ibid s. 200). En bro er noe som skal gi adgang fra et sted til et annet. «Go-between» er et mer åpent konsept og kan være en bevegelse mellom mennesker på ulike steder og i ulike situasjoner. En bro er også en konstruksjon laget for å bære mennesker begge veier. En «go-between» trenger evnen til å lytte til ulike versjoner av saken/ historien, og til å se hvorfor forskjeller dukker opp. Så er det nødvendigheten av å virkelig gå imellom, av å bygge broer av forståelse og aksept. Dette er igjen relatert til fellesskapsbygging, av å identifisere prosesser av gjenopprettelse og inkludering. Behovet for å se en diakon som en brobygger er stort, både innad i kirken og utenfor, skriver Jordheim (ibid).

2.1.2 Diakonen som en aktiv brobygger

Siri Johannessen har i sin masteroppgave bygget videre på forskningen om at diakonen har fått en ny rolle som mellommann, «go-between» (Johannessen, 2018, s. 62). Diakoner har ansvar for å gjøre den nye tenkningen kjent i arbeidsmiljø og lokalsamfunn, og har også gjennom Bispemøtets behandling av diakonitjenesten i 2004 fått stor anerkjennelse for den nye måten å se diakoni i menighet og samfunn.

Diakonen må være en aktiv brobygger for å sørge for at alle i menighetens team av ansatte, og alle frivillige, tenker diakonalt og bidrar til menighetsvekst. Kun ved å la diakonien gjennomsyre menighetens arbeid, vil menigheten kunne trive og vokse. Rollen som brobygger er avgjørende viktig, og må tilpasses hver enkelt utfordring i menighet og samfunn, enten lokalt eller nasjonalt. Dette innebærer at man må være ute blant menighetens medlemmer, samarbeide med andre organisasjoner, og med kommuner. (Johannessen, 2018, s. 62).

2.1.3 Kor som brobygger i lokalsamfunnet

Anne Haugland Balsnes studie av et lokalt amatørkor fra Søgne i Sør-Norge bygger videre på musikkprofessor Even Ruuds teori om sammenhengen mellom musikk/musikkaktiviteter og livskvalitet (Balsnes, 2010). Jeg trekker frem denne undersøkelsen fra Norge fordi det er den eneste studien i materiale hvor den lokale dimensjonen ved et kor blir undersøkt, og som i tillegg trekker frem brobyggerfunksjonen (Ibid s. 30). Dette er aktuelt for meg i å forske videre på musikkens muligheter som diakoni i brobygging. Studien viser at koret er en møteplass i lokalsamfunnet. Kormedlemmene opplever å bety noe for lokalsamfunnet og har gjennom samarbeid med andre lokale aktører hatt en brobyggerfunksjon. Blant annet gjennom oppsatte forestillinger har koret bidratt til utvikling av stedstilhørighet og lokal identitet. Koret er utgangspunkt for integrering i lokalsamfunnet og bidrar til nettverksbygging (ibid). Musikk kan være med å utvikle vår evne til å erfare og uttrykke følelser, både i kor og individuell sang (Ibid s. 22-23). Sangere som fremfører musikk for andre får oppøvet sin formidlingsevne. I forhold til utvikling av sosial kapital og tilhørighet skriver Ruud at ved å

delta i lokale kor kan innflyttere bli integrert i lokalsamfunnet. De har også mulighet til å bli kjent med kormedlemmenes utvidete nettverk (ibid). Studien fra Søgne viser at deltagelse i et lokalt amatørkor muliggjør læring, mestringserfaringer og identitetsutvikling. Korfellesskapet kan gi både sosial og musikalsk tilhørighet, den rommer muligheten for sterke og gode musikkopplevelser som utvikler selvet og bidrar til et godt følelsesliv. Korpraksisen kan også bidra til opplevelse av mening og sammenheng i tilværelsen (Ibid s. 31).

2.2 Musikk som inkluderende fellesskap

2.2.1 Verdier i inkluderende fellesskap

Inkluderende fellesskap er uttrykk for Kirkens diakoni og inngår i definisjonen av diakoni som en av uttrykksformene for evangeliet i handling (Korslien, 2009, s. 87). Diakoniplanen legger vekt på det inkluderende ved fellesskap, både fra det sosiale og det sakrale (hellige) (ibid). Et viktig premiss for inkluderende fellesskap i kirkens omsorgstjeneste er anerkjennelse. Anerkjennelsen består i å likestille mennesker med hensyn til kjønn, funksjonsevne, kultur og etnisk bakgrunn, og identiteten skal styrkes gjennom gjensidighet og respekt - den enkelte skal både se og bli sett (Korslien, 2009, s. 91). Plan for diakoni vektlegger fellesskap og definerer inkluderende fellesskap på følgende måte:

Inkluderende fellesskap er et viktig uttrykk for Kirkens medmenneskelige omsorg. Dette fellesskapet beskrives i Bibelen som en kropp med mange ulike lemmer og funksjoner (1. Kor.12). I dette fellesskapet møtes mennesker av begge kjønn med ulike funksjonshemninger, ulik kultur og etnisk bakgrunn. I et inkluderende fellesskap skal den enkelte både se og bli sett. Der gis gjensidig trøst og hjelp, der frigjøres nye krefter og nytt håp.» (Korslien, 2009, s. 87; Kirkerådet, 2008, s.18).

Fellesskapet er ifølge planen uttrykk for kirkens medmenneskelige omsorg. Begrepet inkluderende fellesskap betegner små og store fellesskap. Sorggrupper, forbønnsgrupper, husfellesskap og andre fellesskap der mennesker deler troen, er eksempler diakoniplanen bruker på fellesskap (Korslien, 2009, s. 88). I diakoniplanen spør man: «Hvem mangler fellesskap, hvem faller utenfor i vårt lokalsamfunn?» Det snakkes om inkluderende fellesskap som fremhever omsorg, mangfold, gjensidighet, frigjøring og håp (ibid s. 91). Diakoniplanen inneholder ingen omfattende analyse av samfunnet, men fremhever ensomhet og manglende tilhørighet som en av de tyngste diakonale utfordringene vi står ovenfor i vår tid. I diakonien er fellesskapsbyggende arbeid en måte å møte denne utfordringen på. Fellesskapene er viktig for å styrke identiteten til hver enkelt og kan innenfor gitte rammer fordre til delaktighet og medansvar (ibid s. 92). Korslien bemerker i en sammenligning at diakoniplanen tydeliggjør forskjeller (ibid s. 94). Diakonene må ta ansvar der få eller ingen bryr seg, og utfordrer fellesskapet til omsorg for hverandre gjennom både det sosiale og det sakrale (Ibid s.98).

Når man i definisjonen av diakoni snakker om inkluderende fellesskap, er det steder der det er mulig å utvikle relasjonen til Gud, til andre mennesker og til seg selv skriver Kari Jordheim (Jordheim, 2011, s. 211). Menighetsfellesskapet skal være et omsorgsfellesskap der det er mulig å bli sett og båret når livet går imot; når motgang kommer, når relasjoner oppløses, når overgrep har funnet sted, når håpet er knust (ibid s. 212). Det er et mål at barn og unge medvirker til og får erfare åpne, trygge og inkluderende fellesskap som består av et mangfold av mennesker med forskjellig kulturell og etnisk tilhørighet, ulik alder, sosial og økonomisk status, livssituasjon og funksjonsnivå. Fellesskapene skal gi rom for å utvikle og etablere relasjoner og gi rom for hele menneske -med bruk av alle sanser og ulike uttrykksmåter. Vi trenger gode fellesskap preget av gjensidig tjeneste, respekt og ansvar for hverandre (Jordheim, 2009, s. 212; Kirkerådet, 2009, s. 25).

Det norske leksikon definerer verdi som kvaliteten ved noe, det som er godt ved noe. En tings verdi sies gjerne å bestemme dens viktighet med hensyn hvordan vi bør gjøre våre vurderinger og beslutninger (Sagdahl, 2019). Aadland og Askeland skriver at verdier både er rasjonelle og reflekterte mål og idealer som uttrykker ønskeverdige tilstander. Verdier er intensjonale uttrykk for moralske overbevisninger. Verdier kan både være uttalte (åpne) og tause (skjulte) (Askeland & Askeland, 2017, s. 36). Plan for diakoni vektlegger verdier som

likeverd, respekt og gjensidighet, til grunn for diakonal omsorg. «I et inkluderende fellesskap skal den enkelte både se og bli sett. Der gis gjensidig trøst og hjelp, der frigjøres nye krefter og nytt håp» (Den norske kirke, 2020, s.6). På lik linje med Plan for diakoni, tar Det norske diakoniforbunds verdier utgangspunkt i Bibelens grunnleggende verdier om menneskets ukrenkelighet og iboende verdighet, likeverd og ikke-diskriminering av mennesker, nestekjærlighet, kamp for rettferdighet og solidaritet, forsoning, forvandling og myndiggjøring og vern om skaperverket. (Det norske diakoniforbund, 2014, s. 6). Det slutter også opp om FNs menneskerettighetserklæring som fastslår at «alle mennesker er født frie og med samme menneskeverd og menneskerettigheter (ibid). Diakonens møte med medmennesker bør preges av åpenhet, tillit, omsorg og gjensidig respekt. Diakonen skal fremme håp, mestring og livsmot og den enkeltes mulighet for å ta gode valg. Dette kan skje ved at den enkelte blir oppmuntret til å mobilisere og ta i bruk egne ressurser, og til å ta makt og ansvar over sitt eget liv. Diakonen skal understøtte selvbestemmelse og verdighet hos den enkelte, og har et særlig ansvar for ikke å utnytte en relasjon til egen fordel (ibid s. 12).

2.3 Formidling

2.3.1 Diakonien del i evangelieforkynnelsen

I Den norske kirke er diakontjenesten kjennetegnet av å være en karitativ tjeneste. Diakonene har et dobbelt utdanningsløp, både innenfor helse- omsorg- og/eller pedagogiske fag, og innenfor diakoni og kirkefag (Dietrich, 2009, s. 46). Når diakonien forstås som evangeliet i handling, er det nærliggende at også diakontjenesten bidrar til evangelieformidlingen. I motsetningen til et tidligere syn på diakonien der den forstås som en følge eller konsekvens av evangelieforkynnelsen (konsekutiv), har nå diakonien selv del i evangeliet og i dens formidling (konstitutiv) (ibid s. 50). Guds ord forvaltes både gjennom forkynnelse, undervisning, og gjennom det at vi synliggjør evangeliet for våre medmennesker gjennom levd liv (ibid s. 49). De senere års dokumenter viser at de styrende organer i Den norske kirke har erkjent at nettopp diakonien og diakontjenesten er et avgjørende element i dens virke for

at mennesker skal komme til tro (ibid s. 51). I denne forbindelse vil jeg på musikk som formidling.

2.3.2 Pedagogikk

Mens diakoni forholder seg til plandokumenter som *Plan for diakoni og Yrkesetiske retningslinjer for diakoner*, forholder pedagogikk seg til formålsparagrafen, læreplaner og fagplaner. Pedagogikk er et fag som i stor grad speiler samfunnet og de politiske ambisjoner for de fellesskapene vi lever i (Heldal & Wittek, 2021, s. 16-17). Dagens pedagogikk forholder seg til mangfold og internasjonalisering. I likhet med diakoni som fag, er pedagogikken hele tiden i samspill med samfunnets behov og utfordringer og endringer (ibid s. 18-19). Pedagogikken er tverrfaglig, og trekker inn viten fra blant annet estetiske fag som kunst og musikk (Hanken & Johansen, 2021, s. 23). Undervisning handler om mennesker og møter mellom mennesker, der det tillitsskapende og relasjonelle arbeidet er bærebjelken (Sandvoll, & Allern, 2021, s. 188; Hauge, T. E., 2018). Dette forteller meg noe om hvor viktig det er med trygge fellesskap til grunn for læring. Vi lærer forskjellig, og en av måtene vi kan lære på er gjennom musikk.

2.3.3 Musikk som læring - Musikkdidaktikk

Didaktikk handler om å tilrettelegge for andres læring gjennom å undervise, lede og veilede, blant annet gjennom valg og hensyn som skal tas (Hanken m.fl., 2021). Som musikkpedagog kreves det gode musikkfaglige kunnskaper og å kunne tilrettelegge for andres læring. Mye musikkpedagogisk virksomhet foregår utenfor skole. Det gjelder ikke minst privatundervisning og virksomhet i ulike organisasjoner og lag (ibid s. 21). I mange tilfeller, skriver Hanken, vil det ikke oppleves naturlig å betegne det som foregår som undervisning og man vil ikke bruke betegnelser som lærer og elev. Man snakker heller om øvelse, prøve eller samling og om instruktør, dirigent, deltaker, musikant eller bandmedlem (ibid). Selv om det

finnes mange begrunnelser for denne typen aktiviteter, vil de likevel normalt også ha en pedagogisk hensikt eller intensjon; man ønsker at deltakeren eller musikanten skal utvikle seg og lære noe. Formålet mellom formell og uformell musikkopplæring har fått mye fokus de siste tjue årene (ibid s. 256). For å forstå musikkopplæringen som skjer i kulturskolen, grunnskolen og videregående opplæring, er det nødvendig å ta inn over seg at elevene også lærer musikk utenfor skolesammenheng (ibid). Folkestad påpekte i 2006 at mest musikkopplæring foregår utenfor skolen, i sammenhenger der intensjonene ikke er å lære om musikk, men å spille musikk, lytte til musikk, danse til musikk eller være sammen om musikk (Hanken, m.fl., 2021, s. 256; Folkestad, 2006). Musikk i menighet kan være en slik form for uformell musikkopplæring. Både å synge, og å spille og å komponere er resultat av læring i en eller annen form (Bjørlykke, 1999, s.13).

2.3.4 Community music

Fra slutten av 1900 tallet kom det frem mer forskning og informasjonsutveksling på hvordan mennesker over hele verden, ikke minst i voksen alder, utøver musikk på fritiden i sitt eget lokalmiljø. Denne typen for musikkutøvelse går under samlebetegnelsen Community music (Hanken m.fl., 2021, s. 259). Denne tilnærmingen til musikkopplæring utfordrer den vesteuropeiske tankegangen til musikkutøvelse og læring. Community Music bygger på sosiale og politiske prinsipper som desentralisering, tilgjengelighet, like muligheter for alle og aktiv deltagelse (Hanken m.fl., 2021, s. 251; Drummond, 1991; Higgins, 2012; Veblen mfl., 2013.) I tillegg til veiledning og opplæring utenom tradisjonelle musikkopplæringsinstitusjoner, er oppsøkende virksomhet sentralt. Slik forsøker man blant annet å nå personer som ikke vanligvis deltar i musikkpedagogiske aktiviteter. Det kan for eksempel være mennesker fra minoritetsgrupper. En hovedtanke er at det er deltakerne skal ha «eierskapet» til det som skjer, ikke en musikkpedagog eller en institusjon (Hanken m.fl., 2021, s. 252). Musikkpedagogens oppgave blir da å møte de behovene deltakerne selv har og definerer, og ta utgangspunkt i deltakernes egne kulturelle forutsetninger (ibid).

2.4 Musikkteori

2.4.1 Kartlegging av eksisterende forskning om sangens effekter

Anne Haugland Balsnes, har skrevet en rapport der hun kartlegger utvalgt forskning som er gjort om sangens effekter frem til 2010 (Norsk visearkiv, 2010). Eksisterende forskning viser at sang er en unik aktivitet som har betydning for hele mennesket; fysisk, kognitivt, emosjonelt/psykologisk, sosialt, og i forhold til mening og sammenheng i livet. Funnene hun representerer er hovedsakelig fra kvalitative undersøkelser der disse i stor grad representerer undersøkelser rundt korsang. Der det er forsket på individuell sang støttes disse funnene av forskningen rundt kor. Studiene knyttet til individuell sang er basert på sangundervisning. Hun nevner en studie ved navn «Still Singing for our lives», der sangen fungerte som et lim i forhold til andre mennesker og virket til støtte, trøst og glede (ibid s. 44). En korstudie utført av forskere fra Australia, England og Tyskland med 1124 korsangere, viser at korsang gir sosial støtte, vennskap, fellesskap, og nettverk som kan motvirke følelse av ensomhet og isolasjon (ibid s. 24). Her vil jeg trekke inn at medborgerskap og inkluderende fellesskap har stått høyt på agendaen i diakonifaget og i samfunnet, og her ser vi en tydelig sammenheng hvordan musikk kan brukes i å bygge inkluderende fellesskap. Undersøkelsen viser at korsang fremmer glede og godt humør som kan motvirke depresjon. Det involverer læring, som kan holde sinnet aktivt, og gi mestringsopplevelser (ibid s. 24). Sangen kan også spille en rolle som gledesskaper, samfunnsverktøy og medisin (ibid s. 46). Funnene viser at sangen har positiv effekt på hele mennesket i forhold til det fysiske, det kognitive, det sosiale, på et emosjonelt og psykologisk plan, og i forhold til mening og sammenheng i livet. Dette forteller meg at musikk kan være en viktig bidragsyter innenfor diakonalt arbeid. Av disse områdene vil jeg trekke frem noen punkter fra det psykologiske/emosjonelle, det kognitive og det sosiale aspektet som jeg tenker er vesentlig innenfor formidling og inkluderende fellesskap. På det sosiale området kan sangen gi en opplevelse av kollektiv samhørighet, mulighet for utvikling av vennskap og kontakt og opplevelse av å bidra til et større fellesskap gjennom opptredener (ibid s. 7). På det følelsesmessige og psykologiske planet kan det gi glede og positivt humør og oppstemthet, følelsesmessig forløsning, og en opplevelse av økt personlig og følelsesmessig velvære. Kognitivt kan sangen gi stimulering av kognitiv kapasitet som

oppmerksomhet, konsentrasjon, hukommelse og læringsevne. Sangen kan gi mestringsopplevelser og økt selvtillit. Det kan føre til læring og utvikling, langt utover det musikalske (ibid s. 6). Dette blir spesielt interessant i forhold til å undersøke mulighetene gjennom å bruke musikk som læring i diakonalt arbeid. Balsnes etterlyser mer forskning knyttet til områder som allmennsang, privat og kollektivt, og spør blant annet hva sangen betyr på religiøse forsamlinger, fotballbanen og lag og foreninger (ibid s. 46).

2.4.2 Musikk som språk

Per Kjetil Farstad skriver at musikken er et språk som både Gud og mennesker snakker gjennom og at musikk appellerer til følelsene våre sterkere enn noe annet medium (Farstad, 2009, s. 111). Dette fordi musikken er et språk som passerer forbi og er uavhengig av tanker og forstand, og den borer seg inn i vår underbevissthet og påvirker oss i sjelslivet (Farstad, 2003, s. 45). Videre hevder Farstad at musikken i sin kjerne er himmelsk og er en del av skapelsen som reflekterer og stiger fram fra selve Guds hjerte og personlighet (Farstad, 2009, s. 111).

Musikken og sangen er gitt oss som et redskap til å uttrykke det uutsigelige, det som ikke kan sies med ord, til å tjene både Gud og mennesker midt i menigheten og i det sekulære liv. Når vi, som er Hans barn, skaper, synger og spiller musikk, har vi et forkynnende evangeliserende redskap uansett hvor vi er. Musikken blir da først og fremst et middel og ikke et mål.» (Farstad, 2003, s. 114).

Musikken og sangen er et av de sterkeste midlene og redskapene vi kan bruke for å nå ut, også utenfor menigheten. Den skal også gjenspeile Hans kjærlighet midt i menigheten, i tjenesten, i lovsangen og i tilbedelsen (Farstad, 2003, s. 115).

2.4.3 Musikk som middel

«Ser vi på samfunnet generelt, kan vi si at sang og musikk har en dobbel funksjon: musikk som mål og musikk som middel. Med uttrykket musikk som mål menes at målet er opplevelsen av musikken i seg selv. Her tenker vi på nytelsen i form av for eksempel konserter og platetytting, eller intensivt i studier av musikk. Med musikk som middel menes at musikken tjener en hensikt eller formål som ligger utenfor selve musikken og sangen og opplevelsen av den. Musikk som middel: «Musikken er ikke gitt oss for at den skulle ta Guds plass i våre liv, men den skal være et guddommelig middel til å uttrykke Hans herlighet til alle mennesker» (Farstad, 2003, s. 114).

2.4.4 Musikk som åndelig tjeneste

«Jeg vet ikke om noe annet redskap fra Guds hånd enn sangeren og musikeren som på samme tid tid kan ha en apostel-, lærer-, profet-, veilednings-, og evangelistdimensjon over seg» (2003, s. 99). Dette skriver Per Kjetil Farstad, og knytter det til hvordan embetsgavene beskrives i Efeserbrevet:

Han gav noen til apostler, noen til profeter, noen til evangelister, noen til hyrder og lærere, for at de hellige kunne bli utrustet til tjenestens arbeid, til oppbyggelse av Kristi kropp, inntil vi alle når fram til troens enhet og kunnskapen om Guds Sønn, til manns modenhet, til det vekstmålet som rommer Kristi fylde. (Efeserbrevet 4, 11-13)

Farstad presiserer at sang og musikk-tjenesten ikke alene kan representere disse tjenestene, men kan inneha deler av dem (Farstad, 2003, s. 99). Lærertjenesten koples sammen med profeter i Apostlenes gjerninger 13, 1, fordi læreren er den som tyder Guds profetiske ord og gir det videre til menighet som åpenbaringsbærere (2003, s. 104; Studiebibelen IV, s. 105, III. bibell., bind 4, s. 353). Lærersfunksjonen er også innved i sang- og musikk-tjenesten. Musikeren David skrev læresalmer. Gjennom musikk foregår det en kommunikasjon mellom menneskene som inneholder både lære, veiledning, formaning, trøst, oppmuntring, tilbedelse,

lovprisning og lek, og dette foregår i Ånden skriver Farstad (Farstad, 2003, s. 104-105). Farstad skriver at når mennesker åpner sin ånd for Den Hellige Ånd er dette med på å skape sang og musikk som har liv i seg. Det kan påvirke sjelslivet vårt i sunn retning, med positive tanker, framtid og håp, og det som ligger i Guds natur og tanker for mennesket. Med dette vektlegger han at gudgitt sang og musikk er et viktig middel i menigheten, til både gudsopphøyelse, betjening og evangelisering (ibid s. 56). Farstad skriver om profetisk musikk brukt til helbredelse og utfrielse: «Gud vil betjene oss gjennom musikken på flere måter: Han kan helbrede vår kropp, våre følelser og han kan utfri oss fra en ubalansert psyke hvis det skulle trenge. Han kan gi oss fullkommen fred gjennom musikken. Sangen eller instrumentet vårt er redskapet vi bruker, men det er musikeren eller sangeren, fylt av Guds ånd, som formidler Guds herlighet gjennom det. Guds nærvær er over en rensert og overgitt musiker uten andre ambisjoner enn å være et redskap og frambringe Guds herlighet. I en slik situasjon kommer Guds nærvær over musikeren og betjeningen over andre mennesker kan begynne. Det er i denne sammenhengen at det profetiske kobles på og musikeren kan synge profetiske ord eller spille profetisk på sitt instrument og betjene menigheten» (Farstad, 2009, s. 123-124). Farstad skriver at Gud kan tale både gjennom kunst og instrumenter. Gjennom kunsten og musikken kan Gud gi profetiske bilder og inntrykk som kan tale mer enn tusen ord (Farstad, 2009, s. 110).

2.4.5 Musikk som helbredelse

Farstad skriver også blant annet om musikk som legemiddel, musikk som bindeledd mellom mennesker og Herren, musikk i Guds nærhet, og musikk i profetisk sammenheng (Farstad, 2003, s. 48-49). «Mange kan vitne om at legemiddelet mot ensomhet, depresjon, forlatthet osv., har vært en stund i Herrens nærhet hvor lovprisningen til Gud har løst opp vonde tanker og fylt hjerte med takknemlighet, glede og håp (Farstad, 2003, s. 94). Bibelen gir også eksempler på hvordan onde ånder forlater mennesker når musikk og sangtjenesten utføres av salvede musikere og sangere, jamfør Saul når David spilte (Farstad, 2003, s. 117). Musikere og sangere kan spille og synge folk til helbredelse, utfrielse, frelse. Det er Gud som frelser og helbreder, men sangere og musikere kan stå i denne tjenesten. Musikk som profetisk tale, til

oppmuntring, trøst og legedom er en mulighet kristne sangere og musikere har, ved å innvie seg til Gud og gjennom å bruke musikken i Hans tjeneste (Farstad, 2003).

2.5 Musikk og diakoni

2.5.1 Sammenheng mellom musikk og diakoni

Margrete Berntsen har forsket på sammenhengen mellom musikk og diakoni, og musikkens muligheter til å møte mennesker i sorg (Berntsen, 2009, s. 59). Berntsen knyttet sin forskning til begravelse og sorgprosesser innenfor Den Norske Kirke. Jeg ønsker i likhet med henne å se på musikkens diakonale rolle og funksjon, men velger å se på det i rammen av det daglige livet, ikke nødvendigvis knyttet til sorg. Der Berntsen går inn på fagområder som musikkmedisin, musikkterapi og musikk sosiologi, forholder jeg meg innenfor musikk, diakoni og pedagogikk. Jeg er også opptatt av å se den forebyggende rollen musikken kan spille i menneskers liv, ved å ta inn særlig pedagogikk. Berntsen har i sin oppgave fått en forståelse av at musikk er underkommunisert som et diakonalt virkemiddel i kirkens sorgarbeid. Plan for Kirkemusikk løfter musikkens betydning i kirken, slik som Plan for diakoni løfter diakonien som en viktig del av kirkens vesen (Berntsen, 2009, s. 59-61). Plan for diakoni nevner så vidt musikken innenfor en diakonal ramme, selv om både Plan for Kirkemusikk og Plan for diakoni har mange av de samme anliggende. Et av deres felles anliggende er å skape fellesskap. Derfor spør jeg hvilke muligheter finnes i å bruke musikk som diakoni i inkluderende fellesskap?

2.5.2 «Det diakonale blikk» – musikk i diakoniens tjeneste

«Et diakonalt blikk vil hjelpe oss til å ta i bruk musikken i diakoniens tjeneste» skriver Balsnes (Balsnes, u.å.). Kirkemusikere og menighetsmusikere møter mennesker i alle livsfaser, i sorg og i glede. De ledsager sangen på gudstjenester og møter, akkompagnerer merkedager som begravelse og brylluper, de driver kor og leder band, har babysanggrupper og musikkandakter på aldershjem. Hva er musikk? spør Balsnes. «Det handler om toner og lyd, men disse gir ikke mening før det involveres en lytter eller utøver og musikalske situasjoner eller sammenhenger.» Hun mener musikk er som verktøy vi kan forme livene våre med. Musikken har forbindelser til våre følelser og minner, til vår selv-identitet og kropp. Musikken er mangetydig, og den tilbyr oss mange mulige fortolkninger som vi kan benytte oss av – eller velge å la være. Musikk har mange ulike funksjoner. En av dem er at musikk berører oss. Vi kan oppleve musikkens kraft og dens psykologiske effekter. Den kommuniserer med oss og taler direkte til følelsene våre. Musikk skaper også samhörighet. Musikk bidrar til å gjøre spesielle hendelser ekstraordinære. Balsnes spør: «Hva ville en feiring eller markering vært uten musikk?» Hun fremhever også at musikk i kirkelige sammenhenger i tillegg noen ekstra funksjoner. «Den ærer Gud og helliggjør mennesker. Den løfter gudstjenesten ut av det hverdagslige. Musikk forsterker ordene og budskapet. Den styrker fellesskapet og fremmer deltakelse – om den ledes på en god måte.» (Balsnes, u.å.). En måte å definere diakoni på er å si at diakoni skal bidra til et bedre liv for mennesker, alt etter hva behovene er. Diakoni er kirkens omsorgstjeneste og handler om nestekjærlighet og er evangeliet i handling. Diakonale oppgaver kan være å avhjelpe ensomhet, drive sorgarbeid, fellesskapsarbeid, forebygge og avhjelpe menneskelig nød. Det gjelder å ha «et diakonalt blikk» i møte med mennesker. Den norske kirkes *Plan for diakoni* holder frem at kirkemusikk og kirkekunst er til hjelp både i sorg og glede. Kirkemusikere bidrar til fellesskapsbygging, omsorg og lindring. Også Den norske kirkes *Plan for kirkemusikk* anlegger et diakonalt og inkluderende perspektiv på kirkemusikk: «Musikk i et diakonalt perspektiv handler om å være til hjelp i ulike faser i livet, til trøst og oppmuntring i sorg og til glede i gode tider.» (Balsnes, u.å.; Den norske kirke, 2008). Musikk er omsorgsarbeid skriver Balsnes. Dette er et sitat som stemmer med min egen erfaring, og motiverer til å undersøke musikk som diakoni, ikke bare som et redskap i diakonalt arbeid. Kirkemusikere er musikalske omsorgsarbeidere som kan bidra til et bedre liv for mennesker. Musikere skal ikke opptre som terapeuter. Likevel kan musikken virke terapeutisk. For at dette skal skje, må musikerne også ha et diakonalt blikk, skriver Balsnes. Vi må være mer opptatt av mennesker enn av musikk.

Innimellom skal vi utfordre og oppdra, men for at mennesker skal bli berørt av musikk, trenger de først og fremst å møte noe gjenkjennelig. Derfor må musikere være tilpasningsdyktige og musikalsk fleksible. Vi må velge annerledes på aldershjemmet enn på babysangen. God musikk på en gudstjeneste kan være noe annet enn på en konsert. Et diakonalt blikk vil hjelpe oss til å ta i bruk musikken i diakoniens tjeneste. (Balsnes, u.å).

2.5.3 Ungdomsdiakoni – barnediakoni - «Musikkdiakoni»?

De senere år har man innenfor diakonifaget jobbet mye med å sette ord på teorier, erfaringer og refleksjoner knyttet til ungdomsdiakoni. Jordheim etterlyser et tilsvarende fokus på diakoni i møte med yngre barn. Arbeid med og blant barn, har lange og gode tradisjoner i kirken, og mye av dette arbeidet har vært av diakonal karakter (Jordheim, 2009, s. 195). Kanskje kan det være naturlig å bruke begrepet barnediakoni mer aktivt, selv om Jordheim selv er skeptisk til en for sterk sektorinndeling av diakonien (ibid). «Innholdet i diakoniens stilling kommer ofte til uttrykk allerede i stillingsannonsen. Ved ansettelse av diakon må menigheten se på lokale behov og hvilke hovedområder de ønsker at diakonen skal jobbe med. Dette kan gi seg utslag i at stillingen i utgangspunktet blir definert til å skulle ha sitt hovedfokus rettet mot en spesiell aldersgruppe, for eksempel ungdom, og flere stillinger er derfor blitt utlyst som ungdomsdiakonstillinger. Fordi diakonene kan ha ulik faglig utdanning i sin bachelorgrad, det vanligste er sykepleier, sosionom eller lærer, vil stillingene naturligvis også bli utformet forskjellig ut fra både personlige og faglige kvalifikasjoner» (Jordheim, 2011, s.15). Med dette bakteppe vil jeg introdusere begrepet «musikkdiakoni» i forskningen.

3 Metode

3.1 Det kvalitative forskningsintervju

Hvilke spørsmål jeg ville stille hjalp meg til å bestemme meg for kvalitative forskningsintervju som metode. Jeg fikk råd om å lage *hvordan* og *hvorfor* spørsmål, og så også at dette talte for intervju. «Når forskningsspørsmålet kan formuleres ved hjelp av det lille ordet *hvordan*, er det det med stor sannsynlighet relevant å foreta kvalitative intervjuer» (Kvale & Brinkmann, 2015, s.136). En fordel med intervjuformen er at jeg også kan stille oppfølgingsspørsmål, og tilpasse spørsmålene etter den rollen min informant har. En ulempe med å gjøre et muntlig intervju, fremfor å innhente skriftlig informasjon, er at det kanskje ikke er så lett å komme på erfaringer og svar i øyeblikket. Jeg valgte derfor å sende ut intervjuguiden på forhånd, så de av informantene som ønsket kunne skrive ned noen punkter om de ønsket det. Jeg vurderte også å kombinere deltagende observasjon med intervjuene (ibid s. 151). Fordelen her ville vært at jeg kunne brukt tid på mindre formelle intervju og samtalt med flere. Av hensyn til tidsbegrensningen, valgte jeg kun intervju som metode, da jeg så den som mest hensiktsmessig. Intervjuet tar for seg 3 aktuelle temaer innenfor diakoni. På en måte kan det ses å være et begrepsintervju, ved at jeg benytter meg av begreper som «brobygging», «inkluderende fellesskap» og «formidling» (ibid s. 180). Jeg plasserer meg selv og spørsmålene innenfor en diakonal teoretisk ramme, men i intervjuet er jeg interessert i hva informanten selv legger i begrepene (fenomenologisk). Dette inkluderer også deres forståelse av «diakoni». Jeg har holdt et teoretisk intervju, med åpenhet for deres personlige tolkninger av temaene og begreper, med viten om at diakoni er et allment begrep og forstått ulikt hos ulike personer og institusjoner/menigheter.

3.1.1 Utarbeidelse av intervjuguide

Jeg brukte en del tid på å undersøke hvordan jeg kunne stille ulike typer spørsmål, for å finne svar på forskningsspørsmålet (Kvale m.fl., 2015, s. 164). Spørsmålene resulterte i en semistrukturert intervjuguide (ibid s. 162) (se vedlegg 3). Siden jeg ville bygge videre på forskning som allerede var gjort, resulterte dette i en nokså teoretisk spørsmålsguide. Dette var for å legitimere musikkens plass i diakonifeltet og for å komme frem til ny kunnskap om emnet. I tillegg til teori, kom egen erfaring fra musikk og diakoni med for å utarbeide spørsmålene. I intervjuguiden spør jeg innledningsvis om intervjupersonenes forhold til musikk og diakoni. Dette synes jeg var viktig for å forstå deres livsverden. Jeg forholder meg til tre hovedtemaer i intervjuet. Avslutningsvis stiller jeg spørsmål knyttet musikk og diakoni, for å koble de mer sammen, og introduserer begrepet «musikkdiakoni». Jeg opplever at jeg kunne stille disse spørsmålene på grunn av det teoretiske grunnlaget som allerede var lagt. Det er mange spørsmål i intervjuguiden. Jeg gjorde en nøye vurdering og fant ut at dette var alle spørsmål som jeg trodde kunne hjelpe meg å gi gode svar. Av hensyn til tiden til informanten og at det ikke skulle oppfattes for langt hadde jeg noen av spørsmålene som underspørsmål som jeg kunne velge å stille ettersom hvordan intervjuet forløp seg.

3.1.2 En hermeneutisk og fenomenologisk tilnærming

Jeg går inn i denne oppgaven med en hermeneutisk tilnærming til forskningen. Jeg inntar en utforskende «lære-rolle» der jeg ønsker å lære av informantene mine og utvide min egen horisont. og å tilføre ny kunnskap til diakonifaget. Når jeg kommer inn i denne forskningen bærer jeg med meg en forforståelse, som er min helhet. Den utvides igjen av andres deler, både teori og empiri, som utvider min forståelsesramme og kan gi ny helhet (Thomassen, 2006, s. 91 og 92). Jeg valgte en fenomenologisk tilnærming til intervjuene, fordi det er intervjupersonenes erfaringer og opplevelser, deres 'livsverden', jeg er søker å forstå (Kvale m.fl., 2015, s. 42; Thomassen, 2006, s. 85). Det jeg ønsker som intervjuer og forsker er å lære

av deltakernes erfaringer i forhold til musikk og diakoni, og samle denne nye kunnskapen til å svare på problemstillingen.

3.1.3. Valg av informanter

Etter jeg hadde funnet ut at jeg ville bruke intervju som metode begynte jeg å undersøke hvem som kunne svare på spørsmålene mine. Jeg brukte mye tid på å lete etter kandidater som kunne ha verdifull erfaring innenfor musikk og diakoni. Jeg søkte på nett, brukte eget nettverk, og spurte medstudenter, lærere og andre om personer og menigheter som kunne by på et rikt musikkmiljø og med et fokus på diakonalt arbeid. Jeg startet med en liste på 12 aktuelle informanter med ulike roller/stillinger innenfor musikk og diakoni. Av praktiske hensyn til gjennomføringen av intervjuene, gjorde jeg en geografisk avgrensning til å gjelde Sør- og Østlandet. Jeg fant også teori som underbygde datastøttede intervjuer der jeg kunne utvide søket av intervjupersoner til hele landet (Kvale, m.fl., 2015, s. 178-179). Jeg lyktes ikke i å få informanter her. I første omgang sendte jeg ut e-post med forespørsel om intervju til 6 personer. Der spurte jeg også om de hadde forslag til andre informanter og/eller litteratur som kunne ha betydning for oppgaven. Det var mange jeg ønsket å intervjuer, samtidig ville jeg ikke spørre fler enn jeg har kapasitet til å intervjuer. Jeg ville også ha åpning for 1-2 ekstra informanter på anbefaling av de andre informantene. Jeg valgte en ganske åpen tilnærming når det gjaldt informanter, som inkluderte lærere/ledere/pastorer innenfor musikk/diakoni/menighet og/eller andre som har erfaring på feltet. Informantene kunne være ansatt eller frivillige. Jeg begynte med en avgrensning innenfor mitt eget kirkesamfunn, men utvidet søket til å lete etter personer som kunne ha verdifull informasjon, uavhengig av organisasjon eller kirkesamfunn. Jeg endte opp med å ha 4 kandidater som kunne innenfor tidsrammen av prosjektet. På grunn av sykdom måtte en av informantene avlyse. Siden jeg har intervjuet dem som personer vil jeg ikke nevne hvilket menighetssamfunn de tilhører. Begge kjønn er representert i oppgaven. De har fått fiktive navn. Jeg brukte mye tid på å lese meg opp på feltet og jobbe med spørsmål som kunne prøve å gi ny kunnskap i diakoniforskning. Jeg mener derfor at selv om jeg har få deltakere, gir de et rikt og variert

materiale som svarer på problemstillingen min. Med tanke på at intervjuet hadde mange spørsmål, gav det meg mer rom for å gå dypt inn i intervjumateriale og fremstille så mye som mulig innenfor hver informant. Det er et generelt inntrykk fra nyere intervjuundersøkelser at det er en fordel å ha et mindre antall intervju i undersøkelsen, og i stedet bruke mer tid på å forberede og analysere intervjuene (Kvale, 2015, s. 148-149).

3. 1.4 Intervjusituasjonen

Før jeg begynte å intervju gjorde jeg et prøveintervju med en bekjent, og jobbet mer med spørsmålene. Intervjuene ble gjennomført høsten 2021. Vi møttes på kontorer på deres arbeidssted og hjemme, ettersom informantene valgte. Intervjuene tok mellom 1 time og 1 time og 15 minutter. På grunn av uerfarenhet i intervjusituasjonen tenkte jeg at en semistrukturert intervjuguide ville hjelpe meg, der jeg ikke var avhengig av å kunne stille gode oppfølgingsspørsmål. Jeg tenkte også på struktureringen med tanke på senere transkripsjon og analyse. Intervjuguiden fungerte bra i intervjusituasjonen. Under intervjuet brukte jeg en zoomopptaker. Minnebrikken ble oppbevart innelåst og utilgjengelig for andre. Jeg valgte å ikke ta notater under selve intervjuet, for ikke å forstyrre flyten i samtalen (Kvale m.fl., 2015, s. 206). I intervjuet brukte jeg spørsmålsguiden som den var, med tema for tema. Jeg var redd for å stille ledende spørsmål og for å lede samtalen dit «jeg» ville ha den (ibid s. 201-202). Dette gjelder særlig to spørsmål i intervjuguiden. 2c stiller jeg basert på anerkjent teori brukt i utdanning innenfor musikk, menighet og ledelse. Dette gjør at jeg mener de er gyldige spørsmål for å produsere ny kunnskap, som kan gjøres allment kjent for flere. 2f var et oppfølgende spørsmål, men også ledende spørsmål. Det var likevel viktig i forhold til forskningen. Det var enkelte spørsmål jeg ikke stilte, enten fordi informantene allerede hadde svart på spørsmålet eller fordi det ikke opplevdes nødvendig. Intervjuet er et intersubjektivt foretakende hvor to mennesker snakker om emne av felles interesse og det som skjer i samspillet. Intervjuuttalelser er derfor ikke «samlet inn» (Kvale m.fl., 2015, s. 218). Siden dette er temaer som opptar meg, forholdt jeg meg ikke objektivt til temaene, men forsøkte heller ikke å lede samtalen dit jeg ville ha den. Det var det informantene ville dele som var interessant for meg. Siden jeg synes det informantene delte var så interessant var det lett å

komme med anerkjennende og støttende ord i samtalen. Der jeg opplevde at jeg var litt for aktiv i min forskerrolle, har jeg valgt å utelate det fra intervjumaterialet.

3.1.5 Transkripsjon og bearbeing av intervjumaterialet

I etterkant av hvert intervju skrev jeg stikkord og notater mens intervjuet satt ferskt i minnet. Jeg tok også en lytting av opptaket ganske raskt etter intervjuet for å bevare førsteinntrykket av samtalen. Deretter transkriberte jeg intervjuene ord for ord, for å bevare helheten i intervjusamtalen og for å bli enda bedre kjent med materialet. Jeg skrev en oppsummerende helhet for meg selv rundt hvert enkelt intervju med temaer informantene fokuserte på og utvalgte sitater. Første del av analysen kan minne om en bricolage da jeg først leste gjennom intervjuene og dannet meg et overordnet bilde, for så å gå tilbake til særlige interessante passasjer og utsagn (Kvale m.fl., 2015, s. 263). Jeg laget meg et skjema med de tre hovedkategoriene fra intervjuet og fylte inn med funn. Fordi jeg hadde såpass mye tekst lagde jeg meg nye meningsfortettede transkripsjoner, der jeg komprimerte teksten til det som var meningsbærende, men med færre ord (ibid s. 232-233). Da var det lettere å analysere avsnitt for avsnitt og lete etter hovedfunn, fellestrekk og det unike for hver informant. Jeg benyttet ad-hoc-teknikk ved å legge merke til mønstre, temaer, for å se hva som hører sammen med hva (ibid s. 264). Jeg kodet materialet gjennom overskrifter fra begrepene i intervjuguiden, som igjen første til nye kategoriseringer (ibid s. 226-227). Jeg benyttet meg mye av tankekart og visuelle framstillinger. Jeg bruker ikke en bestemt analyseform, men veksler mellom meningsfortetting, kategorisering, leter etter narrativer og sitater (ibid s. 252). Alt etter som hva som kan hjelpe meg å trekke ut meningen og funn fra intervjuene best mulig. Jeg gikk stadig tilbake til original transkripsjon og lyttet til intervjuene for å sørge for at jeg ikke hadde oversett hva informantene forsøkte å si.

3.1.6 Fremstilling av intervjumateriale

Jeg forsøkte å finne en «riktig» måte å rapportere intervjuene på, men skjønnte at det i stor grad er opp til forskeren og hva funnene krever. Med flere svar og temaer som overlappet hverandre er det vanskelig å gi en helt systematisk fremstilling av kategorier. Jeg har forsøkt så godt som mulig å bevare intervjuets levende form der det er hensiktsmessig, og å sammenfatte med egne ord der det oppleves mer hensiktsmessig. I intervjurapporten forholder jeg meg til retningslinjer for rapportering av intervjusitater fra Kvale og Brinkmann (Kvale m.fl., 2015, s. 307-308). Jeg har forholdt meg til en anbefaling om å la sitatene ikke overskride en halv side, med unntak der historiene er levende, fortellende sitater, som kan leses som selvstendige historier (ibid). Jeg opplevde at intervjupersonene svarte på spørsmål gjennom historier. Der jeg synes det formidler best hva informanten sier, bruker jeg narrative til å fremstille data.

3.2 Etikk, validitet og reliabilitet

3.2.1 Konfidensialitet og anonymitet

Meldeskjema, med intervjuguide, informasjonsskriv og prosjektbeskrivelse, ble sendt inn og godkjent av NSD (se vedlegg 4). Jeg spør ikke etter sensitiv informasjon i intervjuene. Rollen/stillingen de har synes jeg er aktuell å vite, så i forhold til personvern har jeg opplyst i informasjonsskrivet at personopplysningene de velger å oppgi når det gjelder rolle/musikksjanger og prosjekter vil informasjonen kunne føres tilbake til dem som person. Jeg velger likevel å stille disse spørsmålene, da jeg mener de er aktuelle for forskningsspørsmålet ved å undersøke ulike erfaringer informantene har. «Anonymitet kan beskytte deltakerne, men den kan også frata dem «nettopp den stemme i forskningen som kanskje opprinnelig er påberopt som dens formål» (Kvale m.fl., 2015, s. 106; Parker, 2005, s. 17). Informantene har fiktive navn i intervjurapporten.

3.2.2 Informert samtykke

Informert samtykke baserer seg på prinsippet om individuell autonomi og prinsippet om å gjøre godt (Kvale m.fl., 2015, s. 104). Jeg samlet inn skriftlig samtykke i forkant av intervjuet. Et informasjonsskriv ble sendt ut på e-post til gjennomlesning i forkant av intervjuet. Her gir jeg informasjon om hva deltakerne er med på, hva det innebærer for dem å være med, deres rettigheter i forhold til retting og klage, og at de når som helst kan trekke seg frem til publisering av oppgaven (se vedlegg 2).

3.2.3 Reliabilitet

Jeg valgte å transkribere ord for ord for å sikre meg validitet, og for ikke å miste mening eller sammenheng i samtalen (Kvale m.fl., 2015, s 212). Jeg sikret meg reliabilitet ved å gi mulighet for informantene til å lese gjennom transkripsjonene av intervjuet (ibid s. 210-214). I etterkant av intervjuene sendte jeg transkripsjonene til de av deltakerne som ønsket å lese gjennom. Det samme gjorde jeg med den ferdige oppgaven før publisering. For å beskytte konfidensialitet til intervjupersonen og andre personer som kom opp under intervjuene anonymiserte jeg navn på personer på transkripsjonstadiet (ibid s. 213). Informanten ga sitt samtykke til at prosjekter eller andre ting de delte om sin rolle, kunne gjøre at deres person kunne bli avdekket.

4 Analyse

4.1 Presentasjon av informantene

Magnus er lovsangsleder i menighet hvor han er leder for ett team. Til daglig jobber han som kulturskolelærer. Han har utdannelse innen «Menighet, musikk og ledelse» og har jobbet 9 år som menighetsmusiker i Den norske kirke. Der hadde han mye ansvar for musikk blant barn og ungdom, samt ved gudstjenester, og blant annet aldershjem. Han har også jobbet som fiolinist som frilansmusiker.

Sverre er ansatt som diakonipastor i menighet. Menigheten hans fungerer slik at pastorrollen er fordelt på fire områder. Sammen med pastorteamet er hele menigheten hans ansvarsområde, med spesielt fokus på diakonien. Han har drevet med musikk hele sitt liv og i mye diakonale prosjekt.

Lise er ansvarlig for musikklinja på Ansgar Bibelskole. Her har hun 25 års erfaring som kordirigent og lærer. Som leder for denne linja er det aller viktigste å se hvordan den enkelte har det. Lise er, og har vært, lovsangsleder i ulike settinger innenfor skole og menighet.

4.2 Ulike forståelser av diakonibegrepet

Innledningsvis i intervjuet spurte jeg informantene om deres diakonale bakgrunn, med det de selv legger i begrepet.

Magnus vektla inkluderende felleskap som menighetsmusiker, men sier at begrepet «diakoni» er ukjent. «Hadde du spurt meg: *Hva slags bakgrunn har du i diakoni?*

hadde jeg svart, «nei, ingen i forhold til det begrepet eller uttrykket». Men når han har jobbet med disse spørsmålene så ser han at særlig i den stillingen han hadde i Den norske kirke, som menighetsmusiker, så var fokuset hans veldig på hvordan kan han som musiker kunne invitere folk inn. «Hvordan kan mennesker som vanligvis ikke går her, føle at dette er et fellesskap de kan være med i, eller hvordan kan vi nå skape dette fellesskapet som vi har enda bedre. - Magnus

Sverre har jobbet 10 år som misjonær i Nepal. Da jobbet de veldig tett inn på fattigdom og nød. Dette gjorde mye med hans kristenliv. Sverre har alltid tenkt at kirka sin oppgave skal være diakoni; tjene Gud ved å hjelpe andre mennesker. «Det er jo først og fremst der vi er kalt til å jobbe, det diakonale.» Han ser hvor viktig kirkens rolle kan være, hvis vi begynner å hjelpe folk der de er.

Lise ser diakoni som en hjelpetjeneste for *alle* mennesker. Det går blant annet på å hjelpe folk til å ha det bra og til å føle at de er gode nok som den de er. Det handler også om å gi den hjelp de trenger til å kjenne på verdi, og at de har noe å komme med. Når de får det, blomstrer de som regel også, og begynner å bli ressurser inn for andre. Lise vektlegger at alle kan stå i en diakonitjeneste og alle har ressurser å gi til andre.

4.2.1 Musikalsk og diakonal motivasjon

Jeg spurte informantene hva som inspirerer dem til å holde på med musikk og diakoni, og om det var noen sammenheng mellom disse. Det som var felles for svarene her var at musikken er et språk som treffer og som spiller på følelsene.

For Magnus er det formidlinga som står høyest akkurat nå. Da han spilte i ulike band og settinger fokuserte han veldig på hva er det vi vil med musikken og hvorfor gjør jeg dette. Der finner han mer engasjement nå i menighetsammenheng når han får formidle og *gi noe*

gjennom musikken, på et litt annet plan enn bare det å spille fint. Hans lengsel er at han kan få gi noe mer enn akkurat det han kan gi her og nå, med instrumenter eller stemmen sin. «Når du opplever at noen som har hørt en sang tusen ganger, og opplevde at i dag ble den helt spesielt, så skjønner du at det var ikke stemmen min, det var noe annet.» Når han tenker diakonien inn i det vet han at hvis Gud får bruke det han har å gi, kan det gjøre enda større forandringer i mennesker. «Det er nok det jeg drømmer om at mennesker skal bli forfriska og fornyet.»

Samspillet motiverer Sverre til å holde på med musikk. «Det der med å kunne gjøre ting musikalsk sammen er et språk for meg.» Det er ikke alltid at prestasjonen må være den beste sier han, men den kontakten man får med andre som driver med musikk. Det med å spille sammen, og være i en sammenheng gjør at man føler en sterk tilknytning og en tilhørighet. Selv om livene til de som spiller kan være så annerledes, så er denne tilhørigheten, «at jeg er en av dere», så viktig, og kirka kan bruke den enda mer. I forhold til musikk og diakoni så sier Sverre at det er sånn han har sett at folk kommer og møter Jesus, ved at du bryr deg om *de*, at de opplever at «her er det jeg som blir sett».

Dette går på tilhørighet og å bruke musikkfellesskap og samspill til å se mennesker.

For Lise er det hele følelsesspekteret som musikken spiller som motiverer. I tillegg har det rytmiske elementet alltid ligget der. Lise har sett, også i rollen som kordirigent, hvordan det å musisere sammen, synge sammen, og å være sammen med musikk, *skaper* fellesskap.

Når jeg skjønte at det har en verdi, for jeg liker det, men samtidig så gjør det noe med mennesker rundt seg. Og da begynte jeg å bruke musikken, for det jeg så at det gjør noe med folk når vi musiserer sammen, og så gjør det noe med folk når de hører musikk, og det gjør noe med meg når jeg hører musikk.»

Noe av det som driver Lise med diakoni og musikk, er hvordan vi kan bruke det for å få folk til å ha det godt med seg selv. Noe av drivkraften til diakoni er følelsen av urettferdighet. Diakoni for Lise går på dette: «Kan jeg bruke noe av det jeg holder på med til å få folk *med*? Med kor for eksempel, der kan alle være *med*. Det er summen som blir bra. I kor f.eks. er det

plass til å gjøre det, og så får folk en god opplevelse av noe som de ikke får hvis de skulle gjøre ting alene.»

4.3 Musikk som brobygging

Sverre sier han tror det er diakoniens oppgave å invitere inn. I intervjuet forteller han om et møte mellom en lokal bluesmusiker og menigheten, der musikeren ble invitert inn til å spille sine sanger. Menigheten møtte han med applaus og sa det var noe av det vakreste de hadde opplevd på lenge:

Fordi at jeg så han og visste at han var veldig god i det han gjorde, så sa jeg: *Kan ikke du komme og spille for oss?* Å være den brobyggeren mellom menighet og samfunn, det tenker jeg er diakoniens store oppgave. Jeg ser også det at hvis vi skal overleve som kirke, så må vi ha åpne dører utover og åpne hjerter oppover. Det er noe med det, at det er de dørene ut av samfunnet, at vi ikke lukker oss og sier at vi ikke vil samarbeide med noen, «vi vil bare være helt alene», men da vil jo kirka dø. Vi må ut altså. Det er mange der ute som lengter etter et fellesskap. Vi må bare finne en måte ... Hvordan skal de få kunne oppleve et fellesskap, der jeg kan bidra med hva jeg kan, og få noe ut av. Og så trenges det brobygger, og det er det diakonien som gjør eller som tør. Vi må tørre litt, tørre å ta noen sjanser.

Vi må invitere inn. Jeg tror det er diakoniens oppgave, tørre å invitere, kanskje ikke de som står mest på scenen, men de kommer med en ærbødighet inn. Det er ikke for å ødelegge noe, men de kommer med en ærbødighet inn, fordi dette her hadde de aldri tenkt de skulle vært med på. Det blir en sånn vinn-vinn-situasjon. - Sverre.

4.3.1 Musikk som brobygging mellom mennesker i ulike kulturer

Hvert år reiser Ansgar Gospelkor til New Orleans. Der møter de afrikansk-amerikanske kor og synger i ulike kirker. Lise forteller et eksempel på hvordan musikk kan brukes til å bygge bro mellom mennesker i ulike kulturer og å rive ned skiller.

Jeg husker vi var på én gudstjeneste, jeg tror vi var et kor på 100, og de var et kor på 100. Så stilte de oss i midten, så stilte de seg rundt oss, så stod vi og sang 200 stykker de samme sangene, de hadde lært oss. Da er det liksom kulturmix også i at plutselig så har du en venn, som du kanskje var redd for. Men da står du og synger sammen, og så plutselig holder man hverandre i henda. Også gjør man det, også tenker man at dette var egentlig veldig flott. Det er et eksempel på en brobyggerfunksjon.

Lise forteller også hvordan det å møtes i musikken, har gitt sterke relasjonelle bånd.

Jeg husker enda når Katrina kom i 2005, fikk jeg bare melding «Hjelp!» fra noen av mine venner der nede. Og så hjalp vi litt med noen penger og noe sånn forskjellig, vi samla inn noen greier og... Det er klart at, vi var her, og de var der, og vi lever under forskjellige kår. Vi har møtt hverandre, men vi har møtt hverandre i musikken. Også synger vi deres musikk, og de synes det er kult at vi synger deres musikk, for det er ingen hvite de kjenner, som synger deres musikk. Og de føler alltid at deres kirkemusikk, eller deres gospelmusikk, den er jo ikke noe, det er jo bare noe de kan. Men så tenker jeg, den er jo fantastisk, ikke sant? Men det at vi har sunget deres sanger, vært sammen med dem, det har bygd noen broer i to vidt forskjellige kulturer

Lise beskriver hvordan det er så lite som er likt på i forhold til en norsk hverdag og en afroamerikansk hverdag i New Orleans. De strever og strever for å få endene til å møtes, og det er mye ulike ting i kulturen.

Det er veldig forskjellig fra det vi opplever her, men det hvordan musikken egentlig forener kanskje, bygger bro der. Det er vanskelig å forklare, men jeg kan bare si at jeg har brødre og søstre i New Orleans, og jeg tror at det er musikken som gjør at jeg kan si det, og mene det. Det at vi har møttes hvert år og vi gjør noen ting sammen, og opptrer for hverandre og med hverandre. Det har gjort så mye med hele mitt liv, bare

det å møte andre mennesker, som er annerledes enn meg, og møte de med respekt. Og når du plutselig kan møte andre mennesker med respekt, uten å være redd for de, da har du brutt ... og det skjer gjennom musikken i dette tilfellet, så er det jo å bygge broer, og fordommer forsvinner. Og så kan man møte hverandre der de er. Det er kjempespennende. Og det er utrolig frigjørende å slippe å bære på mange fordommer, som jeg tror man kan slippe unna. Og da kan musikken brukes, og det har jeg opplevd.
- Lise

4.3.2 Musikk som brobygger i lokalsamfunnet

Magnus forteller også om en bluesgudstjeneste han hadde ansvar for som menighetsmusiker under byens Bluesfestival.

Der tenker jeg også at menigheten gjorde generelt en veldig god jobb på det å være en del av bybildet under bluesfestivalen. Da tenker jeg ikke bare på musikken, men også spesielt «Blå messe», der man brukte bluesen, gospel, soul, og ble en del av ... Vi hadde lyst å være en del av det som resten av byen, men på vår måte, på det som vi kunne bidra med og det som var spesielt for oss. Så det med den gospelkonserten på kvelden og Blå messe, det tenker jeg er såne veldig gode eksempler, i hvert fall på det jeg tenker, er å bygge bro.»

Magnus sier også at man som brobygger skal få lov å være menighet, en kan få lov til å ha med troen sin, men å gjøre det litt mer tilgjengelig, og kjent for andre. Dette blir også eksempel på å snakke med et språk som kommuniserer; i dette tilfellet både blues, gospel og soul.

4.3.2.1 Pubgudstjeneste som brobygger i lokalsamfunnet

Jeg spurte: *Ser du noen muligheter musikken særlig kan bidra til å møte ulike behov i menigheten og i lokalsamfunnet?* Sverre svarer med å fortelle om et band han startet som heter om Norsk Bluesmisjon:

Mye av tekstene i Bibelen er jo «Gud hvor er du hen?» og blusen er jo der. Når jeg er nede er det godt å synge «Gud, kom og hjelp meg». Vi fikk trommet sammen ganske mange bra og dyktige, flinke bluesmusikere som ikke har vært i en kirke før, og spurte «kan dere tenke dere å spille på en gudstjeneste med å bruke blues og snakke litt om at livet som kristen også er «hvor er du Gud, jeg finner deg ikke nå». Det er også lov å komme til Gud og at det er godt å si «Gud, jeg trenger deg nå». Så ble dette her et veldig konsept rundt det med Bluesgudstjenesten. Vi fikk inn en stor bluesgitarist, som er 60 år gammel og sitter og spiller gitar. Han sa: «Jeg har ikke vært i en kirke på 30 år, men plutselig så ble kirka noe for meg». Han satt her og spilte soloer og etterpå kom menighetens medlemmer og sa at dette er noe av det vakreste vi hatt på lang tid. Han fikk den der «Synes dere det? Jeg er jo vant til å spille i røykfylte buler, men her kan jeg spille til Guds ære». Den gudstjenesten har vi gjort 4-5 plasser i menigheter rundt forbi som har spurt om vi kan komme og gjøre denne hos oss. Og det har vi gjort, litt for å se at, det er også å være kristen, Gud er også der i de dagene. Det sterkeste av alt var å bli invitert til å gjøre den bluesgudstjenesten på en pub i byen. Da hadde vi en pubgudstjeneste med den gjengen som livet var gått på en smell, altså det hadde vært lettere å gå på puben enn å gå i kirka. Da begynner vi å nærme oss noe som er diakonalt altså. De hadde hørt om dette her, og de synes det var veldig spennende om vi kunne gjort det der nede. Og der sto vi, vi fikk ikke lov å ha nattverd, men vi var der nede og hadde denne bluesgudstjenesten for den gjengen der, og sa «Gud, Han er også der når livet går litt imot». Vi snakket om det at «hvorfor er det så mye lettere, hvis du ryker på en skilsmisse, eller livet ditt går litt ... sånn, og du har gått i en kirke, så er det lettere å finne det diakonale egentlig på en pub, i rus og all den dritten der, i stedet for at kirka skal være den plassen som du kommer til. Vi vil jo være en kirke som du kan komme til hele tida. Det er jo det kirka er til for, for oss som har feila. Det budskapet må ut der, så de hører det, fordi de kommer jo aldri inn her. Også gir det litt troverdighet. Det er godt å høre at de kristne også kan ta det på alvor. Etter skiskytinga var ferdig så gikk vi på scenen og det ble veldig stille. Vi avsluttet med «Deilig er jorden» i bluesversjon, så ble det helt stille. - Sverre.

4.3.2.2.Lovsang i menighet som brobygger mellom generasjoner

Den perioden Magnus jobbet i kirken som menighetsmusiker var han også aktiv som frilansmusiker. Selv om han ikke snakket om troen med alle musikerne, ville han være en brobygger i sin rolle som menighetsmusiker. «Jeg hadde lyst til å være aktiv musiker, både i byen, og i menighet. Og kanskje mellom menigheter også. Som brobygger har jeg har vært ganske opptatt av, også når jeg jobbet, at jeg var ansatt én plass, men at jeg ønsket å kunne bygge bro mellom frimenighetene.» Dette gjorde han blant annet gjennom å spille i forskjellige menigheter og ulike arrangement.

4.4.3 Brobygger mellom Gud og mennesker

Jeg spurte informantene om de hadde noen tanker om musikkens mulighet som brobygger mellom Gud og mennesker/himmel og jord.

Sverre svarer:

Tanker ... Altså, det er noe med Johannes Åpenbaring og det er nevnt veldig mye, musikk står veldig sentralt i det som beskrives som en himmel. Det er noe med at musikken får en sånn sentral rolle i det livet etter døden. Det med musikk er noe som kommer fra Gud. Gud har gitt oss dette her, og det tilhører Gud. Himmelen er en plass som det er fylt med musikk, det tror jeg altså. Jeg har jo lest om folk som har hørt engler synge, og det er visst noe som er helt utrolig fantastisk. Så jeg tror der er den ultimate, den ultimate musikkopplevelsen er hos Gud, og at Gud vil gjerne ha dette mangfoldet også i menighetene sine. Vi får lov å prøve. Jeg tror «Gud er den som heier på musikken i menigheten» altså, det tror jeg veldig. For det er så sentralt i alt det som står om det som skal være ... himmelen er liksom musikk og det skal spilles på all verdens trompeter og instrumenter og alt skal være ... ja. Jeg tror det er liksom tommel opp fra Gud. Som jeg sa innledningsvis også, masse av de beste vennene mine har jeg fått gjennom musikk, altså gjennom musikk har jeg opplevd så masse positivt.

Det er musikken som har gjort livet mitt rikt her nede. Og derfor tror jeg flere mennesker vil oppleve det altså, at musikk er en gave fra Gud som vi må bare benytte oss av, og tørre å bruke, og at det setter oss fri egentlig. Det er ikke det at jeg tror alle skal drive på med musikk, men jeg tror det er et redskap for alle liker å høre, om de liker å synge selv eller ikke, musikk og rytmer, uansett hvor du er i verden. Du kan ikke tenke deg en kirke i Afrika uten musikk. Det er så universalt. Det ligger så latent i oss, at skal vi lovprise, så er det musikk. Det er en måte som Gud har lagt ned i oss, tror jeg. Det kjenner vi igjen i himmelen. (Sverre).

Lise tror musikken kan være en brobygger mellom Gud og mennesker, fordi musikken rører oss på en annen måte.

Musikken gjør noe med oss, på et annet plan enn det ord gjør. For noen mennesker er det viktigere, for det er noe med, åpenbaring er et ord man bruker, men det er litt sånn, plutselig blir ting synlig, og musikken kan være med å åpne øynene på folk, så at de ser det. For det er noe med musikken i seg selv som skaper: «Sånn er det».

Lise forteller hvordan hun har opplevd selv at plutselig så ble Guds nåde veldig sterk for henne når jeg satt og sang en sang om «Amazing Grace». «Og du kan ikke forklare hva som skjedde, men det skjedde bare. Og da ble det en bro mellom meg og Gud gjennom at han elsker meg og vil bruke meg.» Lise sier at hvis musikken blir fremført på en ærlig og flott måte, så rører det på noen plan, så at man plutselig kan se Gud i musikken. «Jeg har selv opplevd at jeg hørte på musikk og så plutselig begynte jeg å grine, fordi at det var noe i musikken, som jeg egentlig kunne, men akkurat som det rørte meg på et annet plan. Og så var det: «Sånn er det. Dette er en sannhet». Dette viser hvordan musikken skaper en bro mellom mennesker og Gud. Det forteller også om hvordan budskap kan bli åpenbart gjennom musikkformidling.

2.4 Musikk som inkluderende felleskap

4.4.1 Verdier i et inkluderende felleskap

I hovedsak legger informantene vekt på trygge miljøer der folk opplever seg sett og verdifulle. En grunnleggende verdi er at alle er like verdifulle. Dette gjøres på ulike måter gjennom humor, omsorg for den enkelte, bli kjent med hverandre og gi rom for ulik deltakelse.

Magnus vektlegger i det lovsangsteamet han er en del av at det skal være trygt og at mennesker opplever omsorg. Det skal være lov å komme å være seg selv, med den dagen man har. Sverre vektlegger spilleglede og at alle kan være med, med ulik musikk kompetanse.

Her er det plass til alle», altså, bare fordi du er veldig mye flinkere på gitar og sånne ting, så betyr ikke det at du er mer verdifull. Altså alle får lov til å være med. Det er deltageren som jeg prøver å legge vekt på.»

Lise forteller om ting hun gjør på øvelsene for å skape et trygt og inkluderende miljø i skolens gospelkor:

Jeg er litt opptatt av, i tillegg til å synge, så er det godt at vi også vet litt mer om den andre. Det er veldig bra å synge, men se hverandre og si hei, gi et smil, hilse på dem. Selv om vi har gjort det tusen ganger før, fortsette å gjøre det. Det er viktig å tulle litt, le litt, bli kjent, i tillegg til å synge sammen. Det kan være små ting som å si: «Nå kan du liksom gi naboen din en klem og si; Så koselig å synge siden av akkurat deg i dag! Så med en annen neste gang, gi naboen en klem og si; så koselig å synge siden av akkurat deg i dag. Det høres jo egentlig helt teit ut, men jeg ser at det betyr noe. -Lise

Jeg spurte også om hvordan det kan legges det til rette for at den enkelte blir sett, og kan få uttrykke seg, i de ulike musikkfellesskapene. Magnus svarer at dette også har å gjøre med

hvor trygt et felleskap er, og hvor godt man kjenner hverandre. Det går også mye på det å ha frimodighet selv. Kanskje du elsker å synge, men du har ikke frimodighet. Det å klare og skape et så trygt felleskap der folk kjenner selv at de har noe å bidra med. En måte å gjøre at folk opplever seg sett og kan få uttrykke seg kan være å opprette flere lovsangsteam, eller andre musikalske aktiviteter. Sverre forteller om ulike band med ulik musikkstil og musikkompetanse som en måte der mennesker kan bli kjent og uttrykke seg. Lise sier at bare det å synge sammen, skaper fellesskap: «Om du så synger på en gudstjeneste sammen med noen, så føler du at du kjenner de du synger med. Jeg tror det at å musisere sammen, på en eller annen måte, skaper fellesskap.» Lise understreker også i forbindelse med koret hun driver at det er viktig at alle skjønner at de har betydning. «Og det sier jeg ofte at, det er viktig at alle er her. Hvis én er borte, så mangler vi en».

Her er et utdrag fra samtalen med Sverre. Avsnittet er hentet fra spørsmålet: Har du noen umiddelbare tanker rundt begrepet og hvordan musikken kan ha en brobyggerfunksjon? Jeg opplever dette som verdier i et inkluderende fellesskap.

Helt fra vi var i vårt morsliv, før vi var i mors liv, så skapte Gud oss. Gud har skapt oss alle med evner og talenter og feil og mangler og alle sånne ting, som er oss, som er du. Jeg tror Gud vil at vi skal finne tilbake til det autentiske oss, og leve det ut, for det var det som var Hans plan. Det med å kunne bruke seg selv og dele av sine ting i fellesskapet, at det er vår oppgave som kristne og forkynne det at «vi trenger deg her». Vi er avhengige av deg i dette fellesskapet. Vi vil høre hvordan du synger. Vi vil høre hva du kan bidra med, og derfor er musikk så fint, for her er det ikke noe rett og galt på en måte.»

Forsker: *Altså rett og slett en måte å se hvem du er, eller å få ut hvem du er ...?*

Det er det som er så vakkert med musikk, at alle har sin stemme, som kanskje er annerledes, men det er noe med det som treffer oss, og som jeg har nevnt også, ser sjelen din tydelig.

4.4.2 Kor, band og lovsang

Har du noen gode minner/erfaringer fra musikkmiljø/musikkaktiviteter som har betydd mye for deg som et inkluderende fellesskap?

Alle informantene har gode minner og erfaringer både fra ulike band og kor som har betydd mye i livet. Sverre sier at da han vokste opp var det veldig inkluderende fellesskap når det gjaldt musikken. Kirka var den plassen som hadde instrumenter og lokaler, der det har vært tilgjengelighet og muligheter for alle til å være med. Informantene nevner at kor og band har betydd mye for sanggleden og det å ha et fellesskap. Lise uttrykker at det å komme sammen med folk som vil spille med deg er betydningsfullt. I slike fellesskap får du en kombinasjon av å gjøre noe sammen, også blir man kjent med hverandre. Du opptrer sammen og reiser sammen på tur. Som ung var Lise del av et band der de skrev mye låter og hadde det gøy sammen: «Vi treftes og skrev sanger sammen, kom sammen og, det gjorde jo noe med oss. Og da ble vi jo avhengig av hverandre.» Samspill er nevnt av Sverre som en måte å se mennesker på. Lise sier også at det så synge sammen, musisere sammen på en eller annen måte, skaper fellesskap. Koret har den fordel at alle være med, selv om man har ulike roller, sier Lise. Magnus nevnte en tverrkirkelig studentkafe som betydde masse da han kom som nyutdannet menighetsmusiker til en ny by: Her var det musikken som åpnet opp for at han kunne være med å spille lovsang. «Så skjønte jeg hvor heldig jeg var, jeg hadde ikke begynt i jobben enda, og allerede da, var det noen som spurte meg «er det du som spiller piano?» Og da var det det musikalske der, at jeg hadde noe jeg kunne bidra med, her er det bruk for meg.»

Stikkord jeg trekker ut ifra dette er blant annet glede, fellesskap og tilhørighet.

Musikkfellesskap har den muligheten at det kan legges til rette for at mennesker kan bli kjent, gjøre noe sammen og ha det gøy. Kor og band er nevnt som en måte å se og bli sett, og bli kjent, og man opplever tilhørighet gjennom å spille sammen og synge sammen.

Magnus har drevet barne- og ungdomskor i menighet for å kunne være et inkluderende fellesskap. I menigheten Sverre jobber har de hatt stor tradisjon for å drive kor. De har tidligere vært oppe i 7 kor, og nå drives fortsatt fem kor for ulike grupper i menigheten, de har blant annet barnekor, kor for eldre, og et eget damekor. Felleskapet rundt det å synge sammen er viktig. Øvelsene bringer mye glede og de synger på en eller to gudstjenester i løpet av året. Sverre sier at de små fellesskapene som viktig. Det er også diakonalt mener han fordi det er kanskje lettere å komme i et mindre fellesskap, samles på en øvelse, synge og dele Guds ord,

enn å komme på gudstjeneste. Informantene sier også at kor ikke passer for alle, men igjen har det den mulighet som Lise sier at alle kan være med.

4.4.2.1 Det internasjonale koret som inkluderende fellesskap og brobygger

Kor, band og lovsang er et av mine hovedfunn. Kor har den evnen til å inkludere mange inn i et fellesskap. Det kan også fungere som en brobygger mellom menighet og lokalsamfunn og knytte bånd mellom mennesker. Musikken har også et innhold i form av sanger som formidles.

Da jeg spør om informantene har eksempler på møteplasser mellom Gud og musikken forteller Sverre om et internasjonalt kor de startet i menigheten. Her inviterte de inn til menigheten, gjennom et musikalsk prosjekt, med diakonale grunner for å starte.

For 3- 4 år siden så leide vi inn en profesjonell sanger her i byen til å starte et internasjonalt kor. Det finnes mange internasjonale i byen her, men de vil jo ikke være med i et norsk kor, på en måte. «Hvordan treffer vi de?» Øvelsene blir også det sosiale med mat, og du bli kjent, og du får masse sånne ting. Det var et rent diakonalt prosjekt med folk som vi traff på gatekjøkkenet og sånne ting, som vi spurte om ville være med å synge i kor. Da sang vi liksom «Happy» av Pharrell Williams, og sånne ting. Og de var med på gudstjenester og sånn, men mange av de hadde ikke kristent ståsted sånn, men de var med og dette kunne de godt være med å synge på. Det opplevde jeg som ekstremt inkluderende, i og med at her er kirka, her er det piano, her har vi ei som kan lede dere i å synge, og så gjorde de resten. Det ble vennskap ut av det, det ble noen som ble med i kirka, ikke i vår kirke, men i andre kirker, filippinske kirker. -Sverre

4.4.3 Band som inkluderende fellesskap og brobygger

Sverre forteller om flere diakonale prosjekt han har startet for å inkludere mennesker og få mangfoldet av kulturer og mennesker inn i menigheten. Han forteller om «Kortreist økumenisk bluegrassband» som var et band som inkluderte alle sjangre. Sverre vektlegger dette selv som et diakonalt band, et rent diakonalt musikkprosjekt. Her er det ikke bare en solist, men flere, og alle får muligheten til å være med. Da får du spille glede, og det merker publikum.

Når jeg kom hjem fra Nepal, så jeg at mange av mine venner som før hadde kanskje levd med at det var mye musikk i kirkene, plutselig ikke fant sitt hjem i kirka, fordi vi hadde strukturert det, vi hadde masse flinke sangere i kirken, men helheten bare blitt litt borte. Det var mye den samme sjangeren, lovsangs sjangeren. Dermed så trakk rockerne og country artistene seg litt tilbake, fordi her var det én type sjanger som ledet. Så da startet jeg et band som var egentlig et kollektiv. Alle som hadde lyst kunne være med. Vi var 24 stykker med fele og blåsere, svær session, med mannfolk i min alder og ei jente, vi het «Kortreist økumenisk bluegrassband». Og det ble en sånn suksess, for plutselig hadde alle lov til å være med i kirka og spille.

Sverre forteller at det bare er noen få av bandmedlemmene som har menighetstilknytning. Mens noen kanskje har lært å spille gitar i menighet. Her er det samholdet som er viktig, og de møtes med ulike tros- og menighetsbakgrunn. Slik sett blir bandet også en brobygger inn til menigheten.

4.4.4 Invitere inn

Ved å invitere inn, kan man være en brobygger mellom menighet og lokalsamfunn. Musikkens mulighet som brobygger er å invitere inn. Når du inviterer du også inn til et fellesskap. Å *invitere inn* er både et funn under inkluderende fellesskap og brobygging.

I intervjuet har jeg med et sitat fra Den norske kirke som går på ensomhet og manglende tilhørighet som en av vår tids store utfordringer. Jeg spør: Hvordan kan vi bruke musikken for å inkludere mennesker som faller utenfor i vårt lokalsamfunn? Jeg spør også hvordan

musikkaktiviteter kan tilrettelegge for at mennesker blir kjent. Informantene vektlegger i forbindelse med flere forskjellige spørsmål hvordan musikk kan være en måte å invitere inn. Lise utfordrer den individualistiske ånden som er i vår tid, der det fort kan bli: «*Meg og min musikk ... hva er det jeg med min musikk skal gjøre?*» I forbindelse med ensomhet løfter hun frem å bruke musikken til å invitere folk inn i sin verden, det være seg i lovsangs gruppen eller andre ting. I møte med ensomhet kan også det å bare komme inn en forsamling også, og bare synge, skape fellesskap. «Det med å synge sammen med en annen, altså å synge sammen, bare i en forsamling med en som leder, det skaper fellesskap. Da er det *med* de andre. Og da er det bare det å få folk til å våge og bare synge med den du stemmen de har, tenker jeg. For noen er jo så, «ja, men, jeg kan jo ikke synge». Men jeg tror de bare *skal* gjøre det, for det at selv om de bommer, så er du *med* noen. Det er liksom det at det er plass til hver stemme, hver sang ...» Som privat instrumentallærer har han fått elever, gjerne knyttet til NAV, som kunne ha nytte av instrumentalundervisning, i forhold til ulike sosiale utfordringer. Dette har vært på forespørsel fra bandleder i kommunen. Instrumentalundervisningen kan være en hjelp til å mestre ulike situasjoner, for å sosialisere seg, engasjere seg i noe, eller bare få noe annet å tenke på. Magnus svarer at det er lett å tenke at vi kan ha våre aktiviteter, og så er folk velkommen, men av og til er en nødt til å flytte på seg selv for å bli mer tilgjengelig. Magnus forteller også om aldershjembesøk de gjorde som menighet, for at det skulle skje noe positivt for de eldre som sitter mye alene. Her brukte de kjente sanger for å kommunisere med beboerne. Lise nevner også eksempler som å synge på eldreheim eller ved at du lager konsert for folk på sykehus som oppsøkende diakonalt arbeid. Han tror dette er et viktig arbeid som skaper bare gode relasjoner. Magnus har hatt barne- og ungdomskor for å kunne være et inkluderende fellesskap, men sier også at kor ikke passer for alle. Sverre trekker frem erfaring fra 8 år med babysang i Den Norske kirke som en aktivitet for å inkludere mennesker fra lokalsamfunnet og for å tilrettelegge at folk kan bli kjent med hverandre. Der kom ofte mennesker som hadde flyttet til byen, som hadde et behov for å bli kjent, og der møtte de andre i samme situasjon. Dette var mennesker som gjerne ikke var knyttet til noen menighet eller annet fellesskap i byen.

Alle informantene nevner eksempler der musikere, lokale og profesjonelle aktører i lokalsamfunnet, blir invitert inn i menighet på ulike arrangementer for å både inkludere og bygge broer mellom mennesker og miljøer. Dette gir en mulighet for å se den enkelte, gi plass

til og invitere inn andre enn dem som går i kirka til vanlig. Enten de hører til i kirka eller ikke så kan musikken gjøre at de får lov å bidra med det de kan. Da blir musikken både som en brobygger inn til menighet og felleskap, og gjerne også felleskap med Gud.

Lise nevner et eksempel på samarbeid mellom ulike aktører, som også ble en brobygger inn til menighet. «Jeg husker for eksempel en organist jeg kjenner, han hadde et barnekor, og så inviterte han alltid med skolemusikken til å spille sammen med dem.» Når korpset og koret kom sammen, så ble korpset med i kirka. Korpsdirigenten syntes det var så spennende, og begynte å gå i kirka, hvor han etter hvert også begynte å spille. Han hadde aldri gått i kirke før, så dette samarbeidet var med å bygge en bro.

4.5 Sjanger som inkluderende fellesskap, brobygging og formidling

Sjanger er et hovedfunn som kommer opp under både inkluderende fellesskap, brobygging og formidling. Jeg har derfor valgt det som en egen kategori når jeg presenterer funnene. Sjanger blir brukt som et språk å kommunisere med. Sjanger er en måte å formidle budskap gjennom. Ulike sjangre blir også brukt som inkluderende fellesskap og brobygging.

Musikksjangre er nevnt for å bygge bro til mennesker som ikke går i menighet, til å nå ut til lokalsamfunn og å være en del av bybildet. Å blitt møtt i en musikksjanger man kjenner kan gjøre at folk føler seg hjemme. Ulike sjangre kan bygge bro mellom mennesker, ulike miljø og kulturer.

Sverre vektlegger å få mangfoldet i menigheten som sin brobyggerrolle.

Det er viktig å verdsette alle sjangre. Jeg er nok for mangfoldet, at det er min brobygger ... med det med musikk og diakoni, så er det å være en brobygger, og ikke kanskje være politiet, som bestemmer hvem som skal inn. ... at jo mer vi er flinke på det å bli et større og rausere uttrykk. Vi tilhører jo en Gud som er så raus, så hvorfor kan ikke vi være raus med hverandre? Vi vil jo se hva du kan bidra med.

Etter jeg har introdusert musikk som brobygging sier Sverre:

Men også det å fokusere litt på de mulighetene vi som kirke har. Det er masse muligheter når det gjelder musikk å treffe folk med. Og gjerne med diakonien også, alle har en sånn musikksmak, og de er veldig opptatt av «dette er min musikk, det er min stamme som spiller den musikken. Så hvis ikke vi når den ut, (musikken) det er et språk som vi får kontakt med, også kan vi forkynne evangeliet, som jeg tror setter mennesker fri. Det er ikke bluesen som setter mennesker fri, det er jo evangeliet.

Sverre sier også at når de har hatt bluesgudstjeneste i menigheten kommer det masse folk som ikke har gått i kirka før. «Dette er jo min musikk, da kommer jeg». Sverre nevner bluesmusikken som en måte å snakke ekte og ærlig om livet.

Det er noe med det som vi har «skippa» veldig lett i menighetene. Det er så mye lettere å snakke om hvor godt det er hos Jesus, men så er det også mange som opplever dette mørke. Hvorfor snakker vi ikke om det? -Sverre

Selv om musikkinteressen kan være forskjellig, tror Magnus musikk har en egen evne til å engasjere folk. Sjanger kan være en måte å kommunisere med, både som formidling og brobygging:

Hvis du som menighet skal være en brobygger ut, til de som vanligvis ikke går i en menighet, ja dette er fremmed eller, og du tenker at den åndelige dimensjonen, den er der selvfølgelig, men det er ikke det som kommuniserer, hvis skjønner du hva jeg mener. Så da kan jeg trekke frem f.eks. countrygudstjenesten, der folk hører country. Masse folk kommer på countrygudstjenesten. Selvfølgelig kan det være menighetsfolk, men jeg tror også at det er en genuin måte å gjøre noe som er litt fremmed, gjør det veldig mye mindre fremmed, fordi at «country kjenner vi». - Magnus

Han sier også at dette også går på å bruke musikk som evangelisering.

Hvis du vet at det er country som står sterkt i lokalsamfunnet, så hvorfor ikke møte mennesker med det, eller at de får møte Gud gjennom det? At man kunne være enda flinkere, og enda mer kreativ på sånne områder, men der igjen har man forskjellige gaver, og hjerte for ulike ting. Selv om jeg bruker mye tid på lovsang, syns jeg det er

fantastisk når mennesker møter andre mennesker med musikk i en sjanger de er hjemme i. – Magnus

Sverre forteller også om sjanger som en måte å kommunisere gjennom. Han forteller hvordan de brukte bluesmusikk til å kommunisere med mennesker på en pubgudstjeneste.

Der kunne vi ikke kommet med Hillsong og stått og proklamert Jesus der, selv om det sikkert kunne vært fint, men jeg tror de fleste hadde vært sånn *dette når ikke meg*. Men å si det at *Gud hører deg når du har det vondt også*, da treffer vi folk som sier: *Ja, men, er kirka sånn? Er kirka opptatt av oss når vi har det vondt også?* - Sverre

Sverre uttrykker hvordan han som diakoni gjerne skulle gjort mer av det utad, og gjerne brukt andre sjangre også. «Det er jo min musikk, de bruker mitt språk, og da kan jeg høre på».

4.5.1 Ulike sjangre åpner opp for mangfold

Sverre er opptatt av musikalsk bredde og mangfold i menigheten, og at det ikke bare er en kirke for «de flinke». Han vektlegger flere ganger igjennom intervjuet dette mangfoldet han ønsker i menigheten.

Når jeg begynte å jobbe i kirka så har jeg sett et behov for å ha mangfoldet inn i kirka. Ikke bare for sjangeren sin skyld, men det diakonale, altså de trenger å bli sett, ikke minst, alle typer mennesker, alle har jo forskjellige typer preferanser med musikken.» Musikk i kirke kan både inkluderende og ekskludere. Å åpne opp for ulike mennesker med ulik musikkstil og smak, kan være med å åpne opp og ønske velkommen. -Sverre

Sverre nevner flere ganger gjennom intervjuet: «Vi vil jo se hva du kan bidra med». Både musikalsk mangfold, men også som den vi er skapt til å være. Sverre forteller også hvordan han har brukt reggaemusikken for å inkludere andre kulturer i lokalsamfunnet.

Reggaen er jo veldig sånn der. Ofte så blir det litt «hvitt», vårt uttrykk. Til og med gospelen blir hvit på en måte. Det med å kunne få inn for eksempel en colombianer, som kommer fra et helt annet kontinent, en helt annen tradisjon, en annen måte å tenke

på. Hvis man bare tørr og sier at: «Det skal ikke være fire flate her, det skal «slepe» litt, det skal være litt sånn latino på det, og tørre det, så er det til Guds ære. Jeg har sett det at musikk kan være veldig ekskluderende også. Men og tørre, tørre å slippe til folk som er annerledes, og ha det for øyet at Gud har skapt oss så forskjellig alle sammen, og at vi skal bidra med det, inn i et fellesskap.

Sverre og flere av informantene er opptatt av den inkluderingen som sjanger kan være, til å møte ulike folk med. Det blir en måte å inkludere på, bygge bro til ulike miljøer og kulturer. Rap-sjangeren blir også nevnt som et veldig sterkt budskap med rytme på, som en sjangermulighet å inkludere i menighetene. Sverre kommer selv fra den bakgrunnen der kirka ikke var så flink på å ta inn nye rytmer, og måtte jobbe litt i motvind for å få rocken inn i kirka. Han tror vi må være flinkere til å se nye ting. Vi må være våkne og slippe til yngre krefter som kan gjøre noe med det.

4.6 Musikk som formidling

Under temaet musikk som formidling dukket blant annet musikken som et språk opp hos alle tre informantene. For Magnus står musikkformidlingen høyt i livet som lovsangsleder og musiker. Sverre vektlegger den ærlige formidlingen som skjer i musikk og ble fort opptatt av musikeren Larry Norman som begynte å synge ekte sanger om det å være en kristen.

4.6.1 Musikk - et språk som treffer

I innledende spørsmål spurte jeg: *Hva er det som er så spesielt med musikk? Hva er det som gjør at det «treffer»?*

Jeg tror det er dette her språket som treffer meg på en veldig spesiell måte. Jeg tror at alle mennesker vet hva det er for noe, men vi kan ikke sette ord på hva det er for noe, men det er noe som treffer deg. Det kan gjerne være at tekst og musikk går veldig tett sammen, men jeg kan også oppleve Gud i et klassisk stykke. Det er ikke akkurat ordene, men det med at her gjør du noe som ikke er ord. Det er en annen følelse at du er i nærheten av noe stort. – Sverre

Sverre sier også: «Mange av de gamle salmene treffer meg dønn hele tida, både lyrikken og alt, treffer så riktig inn i sånn som du er som menneske.»

Lise vektlegger følelesspekteret med musikken. «Det som treffer meg, er jo det at, jeg er jo en følsom person, og musikk, det styrer jo følelser også. Jeg kan grine av musikk, jeg kan le av musikk, jeg kan danse av musikk, ikke sant? Så musikk er jo med på å få frem de følelsene en allerede har.»

Magnus sier at hvis han skal bare tenke på det musikalske, så kan utvalgte sanger ha mye å si i forhold til ulike minner og situasjoner. Om det er i en begravelse eller bryllup eller menighetssammenheng, så er det ofte da følelsene virkelig kommer frem i mennesker.

Musikk spiller på andre strenger i mennesket. Magnus drar også inn den åndelige dimensjonen; at hvis du for eksempel skal trøste noen med en sang, så kan Den Hellige Ånd berøre personer på måter en musiker ikke hadde klart.

Musikken kan også være et språk å kommunisere med. Magnus svarer i forbindelse med hvordan de brukte musikken når de spilte på aldershjem.

Jeg tror, og det har man jo fått mange studier på også, hvordan man kan miste språk, man kan miste ... men de gamle salmene ... Vi var opptatt av, hva er *kjent* her, hva liksom frembringer den der, (...). De kunne ikke lese, de fant ikke ..., men de sang med, sangene kunne de plutselig. -Magnus

Funnen viser at musikken har en måte å treffe oss på, og en kan oppleve Gud i musikken, i bare toner. Musikken berører følelsene og når oss på en måte som ikke helt kan beskrives. Når Guds Ånd er i musikken, kan Den Hellige Ånd røre ved mennesker.

4.6.2 Budskap

Jeg spurte informantene om det var spesielle budskap de likte å formidle. I denne sammenheng kommer også sjanger opp som en måte å formidle disse budskapene gjennom.

Lise liker å formidle budskap om håp.

Ja, jeg ønsker at, og det er kanskje i gospelmusikken også, så er tekstene ofte på det, det er håp. Håp, håp, håp, og det er aldri for sent. Det er alltid ny begynnelse. Det er alltid en ny start, uansett hvor kjipt alt har vært. Livet blir jo aldri som man tror det skal bli, men det betyr ikke at det trenger å bli dårlig. Det betyr bare at vi kan starte på nytt. Jeg tenker det er så stor forskjell på å ha *mistet* håpet, til å *bevare* håpet. Så hvis vi kan gi mennesker håp, og da tenker jeg, både i tekster og ting vi gjør, så ønsker jeg å formidle håp, ja, det er det viktigste. - Lise

Lise ser også dette som en diakonal verdi.

Budskap Magnus liker å fokusere på i menighetsammenheng er hvem Gud er, og hvem vi er som Hans sønner og døtre. Da jeg spurte om han så dette som diakonale verdier svarer han:

Ja, det vil jeg jo si. Jeg måtte tenke litt i stad, men klart det er det. For det er én måte å drive diakoni på. Du kan trøste folk med å være der, ved å legge armen rundt. Det ene utelukker ikke de andre. Du kan også være på en plass i livet, der du ikke er kommet dit enda at «nå skal jeg ta kontakt med noen folk», men at du kan få hjelp gjennom musikk på den måten. - Magnus

Sverre fokuserer på sosial rettferdighet. «Ovenfor Gud så er vi alle like på en måte og det gjelder også folk utafor kirka, at ikke kirka blir bare for de «beste borgerlige», de som fikser livet, men også de som ramler på utsiden og som trenger Guds nåde.» Han er også opptatt av ærlighet i formidlingen, at det synges på en måte at man opplever at personen mener det han synger. Han trekker frem ærlighet, rettferdighet og frigjøring.

De verdiene du nevner, eller budskapene om ærlighet og rettferdighet ... Vil du si at dette er diakonale budskap/verdier?

Ja, det er jo det det er. Jeg vil at gjennom den jobben vi gjør i kirka, så vil jeg at den vanlige mann i gata skal bli truffet, at det ikke blir noe som blir fjernt for dem, men gjennom ærlighet og gjennom at «her er vi alle syndere, her trenger vi alle Guds nåde» ... Det er jo det diakonale, det er jo det. – Sverre

Magnus nevner også julehøytiden som en spesiell måte der vi kan formidle vår tro gjennom musikk, men på en måte som kan være mer kjent og mer tilgjengelig for andre, gjennom for eksempel konserter. Sverre nevner også bluesmusikken som et eksempel til å formidle evangeliet.

4.6.3 Musikk som oppbyggelse

I intervjuguiden var musikk som oppbyggelse en del av mitt underspørsmål: Hvilke muligheter finnes i å bruke musikk som formidling/oppbyggelse. Det var ikke her hovedfunnene lå, derfor har valgt det som et undertema under kategorien formidling. Jeg spurte informantene om de kunne si noe om hvorfor musikk er et redskap til å bygge opp mennesker (*inspirere, utruste, gi håp, trøst, glede ...*)

Sverre svarer:

Nei, fordi ord kan ofte bli veldig fattige. Vi omgir oss med ord veldig mye, men å nå noen ut med musikk tror jeg er så mye sterkere. Vi trenger ord også, Bibelen og alt det her, men det er noe med å tonesette det, det treffer oss mennesker mer. Jeg tror vi har mer åpenhet for hvis det blir musikk inn i dette her. Det med å kunne slippe fram kunst, kultur, sånne begreper der, som treffer mennesker på en annen måte, det er viktig. - Sverre

Lise bruker blant annet rollen som kordirigent for å bygge opp andre og ser gang på gang hvordan mange kommer inn på en korøvelse litt nedstemt også går de ut oppstemt.

Det er jo for det at du treffer noen andre ting, som ikke du alltid treffer med noe annet. Også er vi jo forskjellige. Det er jo noen som, de blir bare oppbygde av å høre ord, og taler og prekenes, og andre blir oppbygd av å høre noe annet. Men det treffer bare noen strenger, som bare gjør noe med oss. Og derfor så tror jeg at hvis det blir brukt på en positiv måte, i et positivt budskap, så blir det positive effekter i at vi holder på med det. – Lise

4.6.4 Lovsang som oppbyggelse

Magnus svarer at det som hele tiden ligger der for han er at lovsangen, eller sanger *til* Gud, *om* Gud, hjelper ham å rette fokus. «Både det å synge selv, men det at andre også formidler hjelper meg til å, ja, det var sant ja ... Om du er deprimert eller bare litt forvirra, eller tankene flyr, så hjelper det meg til å rette fokus.» Magnus mediterer over musikk, over sanger med bibelsk innhold, gjennom at han lytter og gjentar sangteksten inni seg. Det gjøres gjerne gjennom å lage en liste med sanger som har et visst tema, sanger han synes det er godt å meditere over. Dette bruker han igjen til å bygge opp andre. «Selv om jeg vet at vi er så forskjellige, er det et håp at hvis det er noen som kan få hjelp av dette, har jeg lyst å gi det til andre.»

4.7 Musikk som åndelig tjeneste

I intervjuet har jeg med et sitat fra Per Kjetil Farstad: «Jeg vet ikke om noe annet redskap fra Guds hånd enn sangeren og musikeren som på samme tid kan ha en apostel-, lærer-, profet-, veilednings-, og evangelistdimensjon over seg» (Farstad, 2003, s. 99).

Dette skriver han knyttet til de åndelige embetene fra Efeserbrevet 4, 11-12: «Han gav noen til apostler, noen til profeter, noen til evangelister, noen til hyrder og lærere, for at de hellige kunne bli utrustet til tjenestens arbeid, til oppbyggelse av Kristi kropp (...)».

Spørsmålet til informantene lød: *Er det noen av disse områdene du særlig opplever at du får brukt musikken? (Kan betjene folk gjennom musikk)*

Sverre svarer at ved hjelp av musikk så blir det blir en sterkere formidling. «Det blir på en måte så mye tydeligere uttrykk enn noe annet. De har et ordtak i Nepal som sier at «når du ser en mann synger, så kan du se sjelen hans». Det er lettere å kanskje bare ha en fasade hvis en skal forholde seg til skrift eller tale, men når du synger, så ser du litt du i sjelen på et menneske.» I forhold til de spesielle nådegavene som er nevnt i sitatet til Farstad opplever han ikke at det fins en sterk tradisjon på det i den sammenhengen han er en del av.

Magnus har mest erfaring med den profetiske dimensjonen, og at man er en formidler, en budbringer, der Gud kan berøre ting gjennom musikken. I menigheten der Magnus er lovsangsleder står det profetiske sterkt og er en styrke blant musikerne. Det har med den kulturen også som er i menigheten. Ellers nevner han evangelistdimensjonen, der han skulle ønske han var sterkere, men «der har du mange eksempler opp igjennom historien på at man bruker musikken til å åpne dørene i menigheten, eller til å formidle Guds kjærlighet og Jesu frelse videre. Der har vi et lokalt band i en av de andre menighetene i byen som er fantastiske på det.»

Lise kjenner seg igjen i sitatet.

Egentlig så ... jeg kan nesten si, ja, og amen, dette er helt sant. Og hvordan jeg opplever, jeg opplever nok evangelist og veiledning mye, fordi samtidig som jeg bruker musikken, så knytter jeg gjerne noen ekstra tanker til det. Hvis jeg har konsert, så sier jeg kanskje noe mer, så du kan forberede folk på det som kommer, så de skjønner det. Men så tror jeg også at det er dette med at Gud er Ånd. Og når Guds Ånd er i musikken, så tror jeg det kan røre menneskers hjerte. Og da kan du plutselig være i det profetiske. Plutselig så ser du noe med mennesker, noen ting som ikke de har sett, men musikken skapte noen ting i dem. Med at de hørte musikken, så plutselig var det som om de så ting på en ny måte, som ikke de hadde sett hvis de ikke hadde hørt det. Og da er du plutselig over i det profetiske. Og lærer, ja, jeg tror man gjennom det som blir sagt og gjort, så er det jo som øynene åpner seg, så ser man ting på ny. Apostel, det har jeg ikke så forhold til som ord, men når det gjelder lærer, profet, veiledning og evangelist, så kjenner jeg, ja, jeg tror, jeg prøver i alle fall å stå i det. – Lise

4.7.1 Musikk som helbredelse

Noe av det unike for intervjuet med Magnus, var hvordan Gud kan gi legedom gjennom musikk.

Jeg nevnte det med den profetiske tjenesten. Det er jo ett av de ønskene jeg har som lovsangsleder at jeg kan få være en som formidler noe fra Gud. Ikke bare vakre toner eller en fin tekst. Men at Han kan komme og skape en enda større dybde. Jeg har opplevd mennesker bli helbreda gjennom musikk. Og du skjønner det at det ikke er vibrasjoner i strengene, det er andre dimensjoner som kommer inn i musikken. Jeg tror også at det trenger ikke være formidling gjennom tekst heller, men at jeg har opplevd selv også helbredelse gjennom toner, altså bare musikk, da skjønner man at det ikke har med bare ordene sin kraft heller, men at det rett og slett er Gud som bruker musikken på den måten og at Han gir mennesker gaver til å (...). Ja, på samme måte som man kan be for folk, så kan en også, tror jeg, spille helbredelse. Da tenker jeg også, én ting er sykdom, smerter, men også sorg, frykt ... Jeg har tro på det. Hva Gud kan gjøre gjennom musikken skaper en helt annen dybde, en drivkraft til å holde på

med det man holder på med ... Sånn i forhold til legedom på det med tungsinn eller bekymring, eller ett eller annet sånt, så syns jeg det er rart hvor stor kraft musikk kan ha, bare ved å sitte alene i et rom og lytte til musikk, eller fokusere på ... Det blir litt det samme som, så lenge jeg vet at denne sangen her handler om det, så er det litt som å slå opp å lese salme ... Nå trenger jeg: «Herren er min hyrde, jeg mangler ingenting». «Okey, nå setter jeg på den sangen her, for den har det fokuset, det trenger jeg i dag. Kjenne hvordan det forandrer sinnet mitt, løfter opp, eller bare stryker ut ting, hvordan bekymring bare smuldrer opp. Jeg har ikke opplevd det sånn på kroppen min, den type legedom, men det har andre. Så jeg vet at det er noe Gud bruker. - Magnus

4.8 Musikk og diakoni

Avslutningsvis i intervjuene spurte jeg informantene: Har du ellers noen tanker om hvilke muligheter som ligger i å bruke musikk i diakonalt arbeid? Evt. hvordan områdene musikk og diakoni kan styrke hverandre?

Magnus svarer:

Jeg har i hvert fall blitt mer bevisst på hvor tett det kan henge sammen. Det er veldig mye som du kan knytte sammen da, diakoni i musikken i en eller annen form. Jeg har aldri brukt det begrepet eller det ordet «diakoni», men når du ser på overskriftene; Inkluderende fellesskap, brobygging, ja, selvfølgelig, selvfølgelig skal du bruke musikk, det har jeg vært veldig fokusert på. Jeg tror det faktisk handler litt om bevisstgjøring, men at det helt klart finnes enda flere muligheter, i forhold til de der tradisjonelle som jeg har nevnt, i forhold til kor og lovsangsteam.

Lise sier at hun tror ofte det bare er kreativiteten som hindrer oss i å tenke stort.

Jeg tror det er på en måte viktig at vi ikke bruker musikk bare som pausefyll, men at musikken i seg selv har en funksjon. «Kan ikke dere bare spille en sang nå, i bakgrunnen der?» Jeg tror da tenker vi for lite om musikk. Det kan ha funksjon det også, men når vi først bruker musikk, så må gi det litt plass. Jeg tror uansett hvor man bruker det, så er det med å smelte folk sammen.

Sverre ser mye potensial med musikk og diakoni og uttrykker at han er glad for å snakke om dette temaet. Han tror det ligger veldig mye muligheter her, som vi kanskje ikke i kirka har vært klar over. «Jeg tror du er inne på noe, du har funnet en viktig ting. I mitt yrke som jeg har hatt nå i 4-5 år, så ser jeg bare; «Det er uante muligheter. Det er det, så det er egentlig bare å tørre.»

Bevissthet rundt forbindelsen mellom diakoni og musikk, være kreativ og tenke stort om musikk, og bare å våge, kan skape flere muligheter mellom områdene musikk og diakoni.

4.8.1 Musikkdiakoni

Hva tenker du når jeg sier musikkdiakoni? Er det behov for musikkdiakoner/spesialisert diakoni på områder som musikk? Her vil jeg vise til direkte sitat fra alle informantene.

Da tenker jeg at vi tar opp diakonien et hakk. Altså den gir diakonien en større rolle, på en måte. Det blir enda videre, for å nå flere mennesker. Det er ikke noe sånn «limit», det at du skal bare synge sammen, det er ikke det, men du kan i tillegg bruke musikken der, så vider du ut begrepet diakoni ganske mye.» - Sverre.

Det handler om at hvordan du bruker musikk til å hjelpe andre mennesker. Det tror jeg er en grei definisjon.» - Lise.

Da jeg spør Magnus om det er behov for musikkdiakoner eller spesialisert diakoni på musikk er svaret:

Ja, absolutt. Det igjen også handler om at en er bevisst på hva man vil bruke musikken til, men veldig mye av det vi har snakket om nå, musikkens rolle, både i menighet (og i ...), så handler det jo om felleskap, det handler om å formidle trøst, glede. Jeg likte det begrepet «musikkdiakoni». Kult. Du har spesialprest, og du har barne- og, ikke sant? ... Men «musikkdiakoni», på en måte har jeg ikke tenkt på ordet før, men likevel så er det ganske tydelig hva det er, på en måte.

Magnus sier at han i sin stilling som menighetsmusiker, aldri så seg som en naturlig del av diakoniteamet i menigheten, men han ble spurt om å spille på aldershjemmet, på julefester, og fikk likevel noen roller innenfor diakoniarbeidet.

Her er det så mange ting som er så tett knyttet. Så at man kunne snakket om den babysangen som, «ja, men, det er jo diakoni.» At jeg som menighetsmusiker kunne vært mer ... Jeg tror jo i tankene mine at jeg var veldig fokusert på det. Det var jo for å inkludere de, for at flere skulle komme inn i menighetshuset, ja her er vi kjent, få høre sanger om hvem Gud var, at det ble naturlig for de små. Men jeg kalte det jo ikke diakoni, men hva annet er det, på en måte? - Magnus.

5 Drøfting

5.1 Musikk som brobygging

Jordheim skriver at oppgaven å være brobygger er integrert i selve diakoniens natur. Behovet for å se en diakon som en brobygger er stort, både innad i kirken og utenfor (Jordheim, 2014, s. 200). Sverre sier at han har alltid synes at kirkens hovedoppgave skal være diakoni og den mulighet kirken har til å møte folk der de er. Det trengs en brobygger, og det er det diakonien som gjør, mener Sverre. I forhold til å bygge broer av forståelse og aksept tenker jeg Lise sine korhistorier med bibelskoleelever til New Orleans vitner om dette. Gjennom musikkfellesskap kan du få en venn som du kanskje før var redd for å snakke med. At koret fra Norge synger deres gospelmusikk, er også en måte å anerkjenne og verdsette deres identitet og kultur.

5.1.1 Rolle som brobygger og go-between

Jordheim definerer rollen som go-between som et åpnere konsept enn en brobygger og kan være en bevegelse mellom mennesker på ulike steder og i ulike situasjoner. Jordheim, 2014, s. 197-200¹ Jeg nevnte ikke spesifikt begrepene rundt go-between i intervjuene. Rollen Magnus spilte som brobygger i lokalsamfunnet, både mellom musikere og mellom menigheter ser jeg kan tolkes i rollen av en go-between. Det samme med Lises arbeid med å bringe alle generasjonene sammen i menigheten. En go-between trenger evnen til å lytte til ulike versjoner av en sak og se hvorfor forskjeller dukker opp. Så er det nødvendigheten av å gå imellom, av å bygge broer av forståelse og aksept, av å identifisere prosesser av gjenopprettelse og inkludering (ibid). Jeg opplever Sverre hadde et overordnet blikk på den musikalske situasjonen som preget menighetene en periode. Han hadde dette blikket at det var noe som ikke helt stemte. Mangfoldet hadde forsvunnet fra menighetsfellesskapet. Han så et

---

¹.

behov for å ha mangfoldet tilbake i menigheten, både i sjanger og musikkstil. Gjennom ulike diakonale prosjekt som f.eks. «Kortreist økumenisk bluegrassband» ble det rom for spillegleden og flere sjangre. Jeg tenker at det trengs slike ledere som tørr å invitere inn, våge å gå imellom, kanskje til og med utfordre «det korrekte» i forhold til musikkstandard vi er vant til å ha i menighet. Som han sier selv også; «det kan gå feil, men det kan bli noe fint ut av det.» Han forteller også om en bluesgitarist som aldri hadde vært i kirka før. Og fordi han ble invitert, fikk en plass i felleskapet, til å bli sett og anerkjent, så ble som Sverre sier noe vakkert ut av det. Publikum sa at det var det fineste de hadde hørt på lenge, og han selv kunne få spille for mennesker og til Guds ære. Det ærer Gud å gi mennesker en plass. Å se den enkelte som viktig og verdifull er diakonale tanker og holdninger slik jeg leser det i diakonale dokumenter fra diakoniforståelsen innenfor Den norske kirke. Musikkens muligheter? *Inviter inn i fellesskapet*. Inviter den du kanskje ikke ville tenkt på å gi en plass. La kirka fortsatt være den plassen som ønsker deg velkommen.

5.1.2 Kor som brobygger

Anne Haugland Balsnes studie av et lokalt kor fra Søgne viser at koret fungerer som en brobygger og er en møteplass i lokalsamfunnet. Magnus forteller om babysang de gjorde i menighet som en lokal møteplass der mennesker i samme situasjon kom og ble kjent med andre i samme situasjon. Magnus nevner også barnekor som fungerte som en måte å invitere lokalsamfunnet. Han startet et annet kor for å invitere inn til kirken og da gikk han aktivt ut i lokalsamfunnet for å få inn nye. Han forteller hvordan det ble en brobygger inn til menighet, med eksempelvis en person som begynte i menigheten etter det. Koret kan ha en viktig funksjon i lokalmiljøet i forhold til utvikling av sosial kapital og tilhørighet, skriver Even Ruud. Ved å delta i lokale kor kan innflyttere bli integrert i lokalsamfunnet og har også mulighet til å bli kjent med kormedlemmenes utvidete nettverk (Balsnes, 2010, s.22). Her kan jeg også trekke frem Sverre sitt internasjonale kor som ble en brobygger inn til menighet og felleskap for å integrere mennesker fra ulike nasjoner og kulturer som han så i lokalbefolkningen. Nye kom til menigheter etter dette og flere ble med i filippinske kirker.

5.2 Musikk som inkluderende felleskap

5.2.1 Kor, band og lovsang

«Musikk skaper samhørighet,» skriver Balsnes (Balsnes, u.å.). Gjennom det informantene forteller har særlig kor og band vært med på å gi både gode opplevelser av tilhørighet og at det er bruk for dem. Det har også vært en mulighet for å invitere andre inn i sitt felleskap. Balsnes kartlegging av sangens positive effekter viser også at sangen kan gi samhørighet, utvikling av vennskap og bidra til et større fellesskap gjennom opptredener (Balsnes, 2010). En av korets muligheter er at alle kan være med. Et interessant funn er hvordan Sverres band på 24 stykker viser at også band har muligheten til å invitere inn mange. Det er noen fordeler ved å være et kor eller band. Det kan gjøre at folk blir sett og får uttrykt seg, skape tilhørighet og mestring, det kan være diakonalt, uten å kalle det et diakonalt tiltak. Ved å kalle noe for terapi, sorggruppe, begrenser det trolig hvem som vil delta. Man kan ha behov for bearbeidelse av sorg, men få utløp for dette gjennom musikken på andre måter. Musikken kan virke terapeutisk, uten at kirkemusikere skal være terapeuter (Balsnes, u.å.).

5.2.2 Diakonale budskap og verdier i et inkluderende fellesskap

Jordheim sier at menighetsfellesskapet skal være et omsorgsfellesskap der det er mulig å bli sett og båret når livet går imot; når motgang kommer, når relasjoner oppløses, når overgrep har funnet sted, når håpet er knust (Jordheim, 2011, s. 211-212). Sverre belyser noe av det samme. «Vi vil jo være et felleskap du kan komme til hele tida». Gjennom bluesmusikk viste Sverre at musikken er en fin måte å «snakke om» det mørke i et menneskes liv. Musikken har en mulighet til å være ekte og ærlig om livet. Dette gjør også at formidling og inkluderende fellesskap er tett knyttet. Fordi det er noe man ønsker å formidle gjennom fellesskapet. Verdier

man fremhever som viktige. Dette kan gå på uttalte verdier, og nedskrevne verdier som i Plan for diakoni. Dette kan også gå på mer tause verdier som ligger til grunn for arbeidet, og kanskje også motiverer den enkelte til diakoni og musikkaktiviteter. Et viktig premiss for inkluderende fellesskap i kirkens omsorgstjeneste er anerkjennelse (Korslien, 2009, s. 87). I et inkluderende fellesskap skal den enkelte både se og bli sett. Så hvordan kan vi skape atmosfære der folk har lyst til å bidra med det de kan? Dette handler om hvor trygt et fellesskap er, sier Magnus. Han vektlegger at det trengs en trygghet i bunn for at den enkelte skal tørre og være frimodig med sine gaver. Et fellesskap som fordrer til delaktighet og medansvar handler kanskje om å se at den ene er viktig. Enten om du sier det eksplisitt, som Lise: «Hvis ikke en er her, så mangler jeg en», eller om du viser det gjennom andre måter for inkluderende. Gjennom å bli sett og vist omsorg kan det gi mulighet for den enkelte og være frimodig og tørre å uttrykke seg i fellesskapet (Korslien, 2009, s. 87; Kirkerådet, 2008, s. 18). Og det er jo dette vi vil, sier Sverre. «Vi vil jo se hva du har». I Plan for diakoni snakkes det om inkluderende fellesskap som fremhever omsorg, mangfold, gjensidighet, frigjøring og håp (Korslien, 2009, s. 91). Omsorg, mangfold, frigjøring og håp er verdier og budskap som kommer opp i empirien. «Forskjellen på håp og håpløshet er stor» sier Lise, «og hvis vi kan gi håp i form av formidling av tekster og ting vi gjør ser jeg det som det viktigste». Korslien utfordrer fellesskapet til omsorg for hverandre gjennom både det sosiale og det sakrale (Korslien, 2009, s. 98). Empirien min viser at kor og band er eksempler på slike fellesskap. Sverre forteller om de små musikkfellesskapene i menigheten der de både deler Guds Ord sammen og synger sammen. Dette gir rom for både den åndelige omsorgen for hverandre og på det rent sosiale området. Lovsangsteam er også et mindre fellesskap der omsorg for den enkelte vektlegges, samtidig som de står i en tjeneste sammen. Omsorgen for den enkeltes åndelige behov kan også være å delta i kristne settinger der det kanskje er det sosiale som vektlegges. Magnus nevner her den felleskirkelige studentkafeen i byen som ungdom kan komme og spille biljard på en fredagskveld der det også ledes i lovsang fra scenen. Dette er et eksempel på hvordan musikken og troen kan være en arena og invitere inn til, og samtidig være et sosialt fellesskap, med åpenhet for alle mennesker, med ulik tro. «Økumenisk bluegrassband» gav rom for deltakere med ulik tro, og folk med og uten menighetstilknytning. Verdien av samspillet som trumfet disse ulikhetene. Likevel var det en invitasjon inn til menighet og fellesskap. Lise snakket om å være sammen i kor. Det er både en sosial og sakral arena. Det å dra på tur sammen, bli kjent, ha det gøy, samtidig som man opptrer sammen i

kirker og på gudstjenester og formidler et kristent budskap. Musikken har den muligheten at mange er interessert i det, og da kan man skape møteplasser utgangspunkt i musikken. Musikken kan være fellesnevneren, der troen kanskje ikke er lik. Magnus forteller hvordan han som menighetsmusiker inviterte inn solister og musikere til å spille på gudstjenester, hvor det var musikken som var bindeleddet. Jeg vil konkludere med at kor, band, lovsang, musikk i gudstjenester og på konserter, kan være med å gi rom for både det sosiale og det sakrale. Dette viser også musikkens mulighet som diakoni som inkluderende fellesskap. En grunnleggende verdi alle informantene vektla var at alle mennesker er like verdifulle. Dette samsvarer med verdigrunnet i Plan for diakoni og Yrkesetiske retningslinjer for diakoner. Diakoniplanen har en teologisk begrunnelse for sine verdier. Derfor kan det være fristende å si at det er diakonale verdier fordi de er bibelske verdier. I diakonien er fellesskapsbyggende arbeid en måte å møte ensomhet og manglende tilhørighet på. Felleskapene er viktig for å styrke identiteten til hver enkelt og kan fordre til delaktighet og medansvar. Her kan eksempler på å bli gitt soloroller i f.eks. band være en måte å fordre til nettopp dette. I forhold til å både frigjøre nye krefter og gi nytt håp vil jeg også se hvor viktig menighetens rolle, og hvordan musikkens rolle i både kor, band, lovssangsgrupper, musikk i gudstjenester og konserter kan være en mulighet. Det å bli invitert inn i et fellesskap har gitt både informantene mye glede og tilhørighet, og de har fått brukt seg selv. Empirien min viser at både kor og band også er slike fellesskap som gir rom for både det sosiale og det sakrale. På samme måte som diakoni skal gjennomsyre alt kirkelig arbeid, fordi det anses som en så vesentlig del av kirkens vesen kan det være at siden musikken har så store muligheter i å møte mennesker, at en utvidet bevissthet på musikkens mulighet også bør gjennomsyre lederteamet, innad i f.eks. menighet, som har andre roller enn musikk og diakoni. Da jeg spurte informantene om de mente budskapene de likte å formidle var diakonale budskap, var svaret ja for alle. Det er ikke noe i diakoniplan som «heter» diakonale budskap, men det er noe vi vil si, som er diakoni. Blant annet synet på at alle mennesket er skapt i Guds bilde og har lik verdi. Det er ikke «bare» diakonale budskap. Men det er også diakonale budskap, som er i det feltet jeg forsker. Å kalle det diakonalt, er jo på en måte å sette ord på et innhold. Musikk kan være et sterkt verktøy for å formidle både diakonale og bibelske sannheter og verdier. Disse budskapene kan med fordel brukes til å nå ut, som en brobygger, ut til både enkeltmennesker og lokalsamfunn, men også innad i menighetene, for å bygge inkluderende fellesskap og til oppbyggelse av det enkelte mennesket. Dette styrkes musikkens mulighet som formidling.

5.3 Musikk som formidling

Musikk i diakoniens tjeneste skrevet av Anne Haugland Balsnes samsvarer med mine funn på flere punkt: 1) *når det gjelder hva en menighetsmusiker gjør*, 2) *musikk forsterker ordene og budskapet*, 3) *Musikk har en evne til å berøre og treffe oss i følelseslivet* 4) *Musikk er en måte å kommunisere gjennom*. I likhet med Farstad trekker Balsnes frem musikken som språk. For at mennesker skal bli berørt av musikken trenger de å møte noe gjenkjennelig. Musikalsk fleksibilitet og evnen til å tilpasse seg viser seg hos informantene, gjennom valg av sanger i kor, band og i lovsangsledelse. De var opptatt av hva som var kjent for beboerne på eldrehjemmet, de valgte blues for å kommunisere med mennesker på puben, og tilpasset arrangementer til å få alle til å delta i lovsang. Jeg har sett hvordan musikk brukes som diakoni gjennom musikkformidling i både språk, sjanger og i form av budskap, gjennom kor, band, lovsang, gudstjenester og konserter i både menighet og samfunn generelt. Farstad skriver at musikk er et språk både mennesker og Gud taler gjennom. Sverre sier hvordan samspill er et språk for ham. Det gjør at man kjenner en tilhørighet. Den profetiske siden ved en musikkjeneste tenker jeg kan ha stor betydning også for musikk som diakoni. Når vi vet sangens positive effekter på det sosiale, emosjonelle og fysiske området (Balsnes, 2010) er det lett å trekke linjen til musikk som diakoni. Er det likevel et skille der, som ikke helt vil møtes? Berntsen trekker frem at musikk og diakoni ikke kan være sidestilte sider ved kirkens liv, men at de i større grad burde intergreres. Farstad sier at mange kan fortelle om stunder i Guds nærhet der depresjon har forsvunnet som resultat (Farstad, 2003). Magnus forteller hvordan han opplever at motløshet har forsvunnet gjennom å høre på, eller synge lovsang. Sang er en unik aktivitet som har betydning for hele mennesket; fysisk, kognitivt, emosjonelt/psykologisk, sosialt, og i forhold til mening og sammenheng i livet (Balsnes, 2010). Hva er diakoni om det ikke også rommer denne form for fysisk, psykisk og åndelig omsorg?

Når du formidler, bygger du bro. Det er noe som skal fra et sted til et annet (Jordheim, 2014, s.200). Hvordan du «sier» det varierer, ettersom hvem du er, hva du vil si, og hvem du vil formidle til. Disse valgene er også kalt musikkdidaktiske og handler om å tilrettelegge for læring. Det er kanskje ikke så vanlig å snakke om læring i form av band, kor og

lovsangsledelse i menighet, men likevel kan det tenkes at det er nettopp der en del læring skjer, jamfør den uformelle musikkopplæringen (Hanken m.fl., 2021). Siden jeg har intervjuet fra lederne side har jeg ikke noen funn på læring fra deltakernes side. Likevel tenker jeg verdier i musikkarbeidet, her representert gjennom en leder, igjen kan tilrettelegge for læring, mestring og utfoldelse gjennom deltakelse. På samme måte som lederne tok hensyn til publikummet og deltakerne, i valg av sanger og hvordan de ville formidle det, kan slike musikkdidaktiske valg og hensyn gi større muligheter for å bruke musikk som formidling i diakoni. *Hva er det vi vil formidle? Hvem er det vi vil formidle til? Og hvordan kan vi formidle det gjennom et språk som treffer?*

5.3.1 Musikkens del i evangelieformidlingen

Inkluderende felleskap skal være et fellesskap preget av både håp og frigjøring. Jeg tenker frigjøring kan både være snakk om en personlig frigjøring, en hjelp til å frigjøre iboende ressurser hver enkelt av oss har. Det kan også gjelde en frigjøring som har med frelsen i Kristus. Ønsket om at mennesker skal få oppleve frihet i Kristus kan kobles til den sakrale omsorgen som Korslien snakker om (Korslien, 2009). Som menighet, og som diakoner, har vi en rolle i å føre mennesker til tro (Korslien, 2009). Musikk er en måte å forkynne evangeliet på. Eksempelvis gjennom en countrygudstjeneste der store deler av innbyggerne liker country. Dette kan igjen lede til tro gjennom musikken som blir formidlet, gjennom toner alene, eller at Guds Ånd rører ved noe i den enkeltes hjerte. Man kan også være over i det profetiske at man «ser» noe som man ikke har sett før, og så kjenner man at «dette var sant». Man får det som Lise kaller en åpenbaring, plutselig er det noe som blir synlig for oss gjennom musikken. I empirien har jeg sett hvordan mennesker kan bruke musikkformidling til å forkynne håp, gjennom gospelmusikk, og forkynne budskap om identitet som Guds sønner og døtre, gjennom lovsangen. Jeg har sett et kristent budskap om frigjøring bli formidlet gjennom reggaemusikk, og hvordan man kan bruke bluesen til å snakke om de mørke siden av livet. Musikk kan forkynne evangeliet om Jesus. Evangeliet setter mennesker fri (jamfør sitat fra Sverre). En kristen sanger og musiker er et sendebud, en formidler og kan også bruke musikken til den forkynnende, og evangeliserende delen av diakonien.

Farstad knytter sang og musikkjenesten til evangelisttjenesten. Vi kan formidle budskapet om evangeliet gjennom sang og musikk. Funn fra intervju og teori fra Farstad og Balsnes viser at musikk er et språk som treffer. Når vi vet dette kan musikken mulighet som formidler ha stor betydning for evangelieformidlingen. Det handler om å snakke et språk som kommuniserer med den vi vil nå.

5.3.2 På deltakernes premisser i rammen av menighet som trosfellesskap

Det var noe med Sverre sitt fokus på å inkludere kulturer han så rundt seg, og fokuset på deltakeren, som trakk min oppmerksomhet mot Community music. Kanskje nettopp på grunn av hans bakgrunn og erfaring som misjonær i Nepal og møte med ulike kulturer og musikkulturer øyner han å se denne muligheten som diakonien har, hvis vi begynner å møte folk der de er. Kanskje dette er noe menigheter i enda større grad er nødt til å ta innover seg. I liket med diakoni er oppsøkende virksomhet sentralt i Community music. Den er et forsøk på å nå mennesker som ikke vanligvis deltar i musikkpedagogiske aktiviteter. Det kan være for eksempel være mennesker fra minoritetsgrupper. Slik sett ser jeg en kobling mellom Community music og det diakonale fokus på å være et inkluderende fellesskap. Likevel vil det være litt annerledes fordi som menighet har vi en agenda; vi ønsker at mennesker skal komme til tro. Parallelt med at vi vil inkludere, og tilrettelegge for deltakelse på deltakerens egne premisser, har vi også en teologisk tro og lære. Det gjør at diakoni skiller seg fra både pedagogikk og andre helse- og samfunnsfag. Samfunnet vårt viser et mangfold av mennesker fra ulike kulturer, og med ulike musikkulturer. «Reggaemusikken er mer sånn verdens, den favner mer og flere på en måte», sier Sverre. I reggaebandet ville han ha et kristent budskap om frigjøring. I forbindelse med det internasjonale koret stilte menigheten med en profesjonell sanger som kunne lede dem i sang, så gjorde kordeltakerne resten. Det ble vennskap ut av det, sosialt og menighetsfellesskap i andre menigheter. Kanskje musikken har enda større potensial ved å tørre og invitere og skape arenaer med fokus på deltakernes behov. Og mye av dette er kanskje gjort bare ved å *invitere inn*. Magnus nevner at de i forbindelse med byens bluesfestival, ville være en del av det resten av byen, og var samtidig opptatt av at de bevarte sin tro og egenart som menighet. Å våge og invitere, og å skape nye arenaer som

får folk til å blomstre og oppleve tilhørighet, samtidig som vi klarer å bevare menighets egenart, er både en mulighet og en utfordring. Den omfatter våre visjoner. For å gjøre dette, for å tørre og kanskje gå ut av boksen, i det ukjente landskapet som omfatter *verdens* musikk og verdens folk, tror jeg det er nødvendig å være bevisst på våre felles verdier innad i lederteam og menighet. For å skape nye relasjoner i rammer vi ikke er kjent med fra før, tror jeg det er helt vesentlig å opparbeide tillit, og kjenne hverandres motivasjon for handling. Da er det kanskje lettere å slippe hverandre fri til å gjøre det vi er kalt til å gjøre, som enkeltmennesker og som menighet.

5.4 Musikk som åndelig tjeneste

Farstad skriver om koblingen mellom musiker- og lovsangstjenesten og den profetiske tjenesten. Mine funn viser at musikken brukes i en lærer- og veiledningstjeneste, i en profetisk tjeneste, og i en evangeliserende tjeneste. Magnus bruker musikken til å rette fokus på Gud, gjennom å meditere på bibelske sannheter. Slik sett kan musikk kobles til musikk læring rent pedagogisk. Farstad skriver også blant annet om musikk som legemiddel. Musikere og sangere kan spille og synge folk til helbredelse og utfrielse. Et av funnene viser at en musiker kan spille helbredelse gjennom instrumentet sitt, og hvordan informanten selv har opplevd legedom på det psykiske og emosjonelle området. Man kunne også forklare det som en terapeutisk og psykologisk effekt som musikken har. Man kan velge å forklare det fra et helsemessig perspektiv, men da handler det ikke om tro. Og da blir det tatt ut av sammenheng i mine funn fra min informant. At Gud kan helbrede, trøste, tale til mennesker gjennom musikk er et av mine hovedfunn, som skiller seg ut fra annen teori jeg har funnet på feltet musikk og diakoni og helse. At sangere og musikere kan ha en profetisk dimensjon over seg når de synger og spiller, gir store muligheter for å møte mennesker gjennom formidling. Jeg tenker denne bevisstheten om musikk som åndelig tjeneste utvider mulighetene for å bruke musikk enda mer i diakoniens tjeneste. Kjell Nordstokke og John Collins spør hva slags praksis vi kommer til å se i lyset av en ny tolkning av diakoni. Jeg tolket dette dithen at jeg introduserte et sitat fra Farstad som knyttet sangeren og musikeren som også kunne ha en

apostel-, lærer-, -profet-, veilednings-, og evangelistdimensjon over seg (Farstad 2003). Ved å knytte musikktiltjenesten til de åndelige embetene ønsker jeg ikke å «lukke», eller å komme med mine teologiske fortolkninger. Men hvis diakoniens muligheter kan utvides ved en bevissthet rundt musikk som åndelig tjeneste, mener jeg begreper som dette er verdt å belyse for å utvide vårt diakonale språk og rammeforståelse. Jeg har sett i min empiri at musikk kan brukes i tjeneste for evangeliet. Da kan diakonen eller musikeren forstås som et sendebud, sendt på vegne av en Mester, og være et eksempel på brobyggerfunksjonen Collins brakte inn i diakonifeltet. Musikk kan *invitere inn, nå ut, samle* og forene. Den kan brukes til undervisning og veiledning, og til å formidle både diakonale og bibelske budskap. *Hyrde, lærer, profet, evangelist*; kanskje er det nettopp rom for nye åndelige terminologier og uttrykk i diakonien, som følge av paradigmeskiftet.

5.5 Relasjonen mellom musikk og diakoni

Musikk er omsorgsarbeid skriver Balsnes. I intervjuguiden hadde jeg med en påstand om at det ligger mye diakoni i musikk/musikkaktiviteter. Derfor var jeg også interessert i motivasjonen til informantene når det gjaldt musikk og diakoni, og om verdier de vektla i sine musikkaktiviteter. Mine funn viser at en diakonal motivasjon har ligget til grunn for å starte flere kor og band og for å være en musikkformidler. Det kommer igjen an på hvordan man bruker musikken og hvorfor. Magnus blir motivert av å kunne gi noe til mennesker fra Gud. Han drømmer om at mennesker skal bli forfriska og fornyet. Han har også brukt musikken mye som menighetsmusiker til å inkludere og bygge trygge fellesskap. Sverre sier i forbindelse med sin diakonale inspirasjon at det er sånn han har opplevd at mennesker møter Jesus, at du møter dem der de er, ved at du bryr deg om *dem*, at de opplever at «her er det jeg som blir sett». Lise oppbygger mennesker gjennom blant annet kor og ser hvordan det kan gjøre mennesker oppstemt. Det er både en musikalsk og en diakonal motivasjon; Å bruke musikken har en verdi for han selv liker det, og han kan bruke det til å hjelpe andre. Diakoni for Lise går på dette: «Kan jeg bruke noe av det jeg holder på med til å få folk *med*?» Hun blir

motivert til diakoni i møte med urettferdighet. «Kirkemusikere er musikalske omsorgsarbeidere. Vi kan bidra til et bedre liv for mennesker» (Balsnes). Dette ligger nær til Lises forståelse av diakoni; en hjelp for mennesker til å ha det bra. En tjeneste for alle mennesker, og av alle mennesker.

Som ledere hadde de mye omsorg for den enkelte. Deres ledelse bar preg av inkludering, mangfold, trygghet, humor, glede og omsorg. Dette bekreftet påstanden min. Berntsen mener derfor at holdning og praksis i forhold til musikk og diakoni i større grad burde integreres i hverandre (Berntsen, 2009, s. 61). Magnus reflekterer i intervjusamtalen over sin rolle som menighetsmusiker. Han ser at mange av musikkaktivitetene han gjorde; f.eks. babysang, det var jo diakoni. Dette støtter Berntsens forskning. Jeg mener det er ikke «bare musikk», eller «bare diakoni». Noen ganger kan det kanskje være det, når musikken i seg selv er et mål. Musikk kan være en måte å utføre diakoni på. Det kan være et hvordan i å møte utfordringen med ensomhet. Den kan gi rom for møteplasser mellom Gud og mennesker, mellom mennesker, og mellom deg selv om Gud (jamfør inkluderende felleskap og Jordheim). Ut ifra mine funn vil jeg konkludere med at det fins mye diakoni i musikk og musikkaktiviteter. Med grunnlag av at musikk kan brukes som inkluderende felleskap, som en viktig brobyggerrolle, både i menighet, mellom menigheter, ut til lokalsamfunn, krysse grenser (New Orleans) og mellom Gud og mennesker, finner jeg ikke så stor grunn for å si at musikk ikke er diakoni. Det er en måte å drive diakoni på.

5.5.1 Musikk som diakoni

Avslutningsvis spør jeg: *Hva tenker du når jeg sier musikkdiakoni? Er det behov for musikkdiakoner/spesialisert diakoni på områder som musikk?*

Som diakonipastor tilfører Sverre en veldig interessant vinkling og svar på spørsmålet; «Da tenker jeg at vi tar opp diakonien et hakk. Altså den gir diakonien en større rolle, på en måte. Det blir enda videre, for å nå flere mennesker. Det er ikke noe sånn «limit», det at du skal bare synge sammen, det er ikke det, men du kan i tillegg bruke musikken der, så vider du ut begrepet diakoni ganske mye.» Jeg ville forventet, og kanskje innenfor feltet diakoni, at

musikken ble sett som *en del* av diakonien. Men det virker gjennom disse intervjuene at det er mer sammenkoblet enn som så. Det bevisste forholdet til å bety noe for andre gjennom musikken kommer så tydelig frem at det nesten blir unaturlig å beholde grensene mellom musikk og diakoni. Magnus hadde ikke noe forhold til begrepet diakoni, men han ser i retrospekt på sin rolle som menighetsmusiker at mange av de rollene han fikk var diakoni. Sverre opplever at musikken kan utvide diakonibegrepet. Her synes jeg det er interessant å ta med Magnus sitt perspektiv på at Gud kan gjøre ting i mennesker, gjennom sin Ånd, som ikke en musiker kan. Det med musikk er noe som kommer fra Gud sier Sverre. «Gud har gitt oss dette her, og det tilhører Gud. Jeg tror det er liksom tommel opp fra Gud. Musikk er en gave fra Gud som vi må bare benytte oss av, og tørre å bruke». Jeg tolker det slik at den åndelige dimensjonen, Gudsdimensjonen, utvider og løfter, både musikk og diakonien, til et høyere plan.

6 Avslutning

I denne oppgaven har jeg forsøkt å finne svar på problemstillingen: Hvilke muligheter finnes i å bruke musikk som diakoni, i inkluderende fellesskap, brobygging og formidling. Jeg har sett flere muligheter som ligger i å bruke musikk som diakoni i inkluderende fellesskap, brobygging og formidling. I starten av oppgaven ville jeg tro kategoriene ville komme til å flyte over i hverandre. Jeg var kanskje ikke klar over *hvor* mye. Funnene mine viser at musikk kan bygge bro mellom mennesker i ulike kulturer. Lovsang i menigheten kan være en brobygger mellom generasjoner i menighet. Musikk er et unikt redskap til å nå mennesker, i ulik alder, og ulik livssituasjon, i menighet og samfunn. Musikk er et språk som når til hjertet. Musikk er en måte Gud kan helbrede gjennom. Vi kan også være instrumenter for legedom til andre mennesker gjennom musikk. Musikken har muligheter til å formidle disse på en måte som treffer hjertet. Musikkens mulighet som brobygger viser at musikk kan rive ned skiller og forene mennesker. Gospel, blues, country, rap og reggae er nevnt som eksempel på brobyggere. Ulike sjangre til å nå mennesker er et av mine funn. I empirien har jeg sett hvordan mennesker kan bruke musikkformidling til å forkynne håp, gjennom gospelmusikk, og forkynne budskap om identitet som Guds sønner og døtre, gjennom lovsangen. Jeg har sett et kristent budskap om frigjøring bli formidlet gjennom reggaemusikk, og hvordan man kan bruke bluesen til å snakke om de mørke siden av livet. En kristen sanger og musiker er et sendebud, en formidler og kan også bruke musikken til den forkynnende, og evangeliserende delen av diakonien. Musikken kan ha enda større potensial ved å tørre og invitere og skape arenaer med fokus på deltakernes behov. Og mye av dette er kanskje gjort bare ved å *invitere inn*. Det er grunn til å ha høye tanker om musikkens muligheter som diakoni.

6.1 Innspill til videre arbeid innenfor musikk og diakoni

Hva har denne forskningen å si for diakoni? Jeg tror en bevissthet rundt musikkens kommuniserende muligheter kan styrke diakonifeltet. Jeg tror også en bevissthet om musikkens brobyggerfunksjon kan styrke diakonifeltet. Musikk og musikkaktiviteter er en mulighet til å invitere inn, til å nå ut, og til å bygge broer mellom mennesker og mellom Gud

og mennesker. Her er noen innspill jeg sitter med etter denne forskningen, som kan være til nytte innenfor musikk og diakoni:

- Hvordan kan vi bruke musikken til å invitere inn?
- Hvordan kan vi bruke musikken til å nå ut?
- Hvordan kan vi bruke musikken til å formidle menighetens og organisasjonens budskap og verdier?
- Hvordan kan musikken være en brobygger? - i menighet, mellom menighet og lokalsamfunn, og mellom Gud og mennesker?

Jeg tror en videre utforskning rundt begrepet «musikkdiakoni» kunne vært interessant . Kan vi få se flere kreative stillinger utlyst i årene som kommer nettopp på grunn av hvordan musikk og andre estetiske fag og kunstformer har mulighet til å treffe hjertene? Er det muligheter for musikkdiakoner? Jeg har nå forsket på musikkens mulighet i menighet fra en leders perspektiv. Jeg tror det kunne vært nyttig med forskning fra deltakeres perspektiv knyttet til lovsang i menighet. Når vi vet de positive effektene av sang og musikk, tror jeg det er behov for mer forskning rundt musikk *som* diakoni.

6.1.2 Kritikk til egen forskning

6.2 Konklusjon

Når jeg nå har drøftet teori og empiri, mener jeg funnene mine viser at musikk kan være diakoni, og i mange tilfeller er den det. Det har å gjøre med hvorfor man gjør det man gjør og verdier man legger til grunn for ulike musikkaktiviteter. På samme måte som musikeren spiller på et instrument, er vi instrumenter for Gud i tjeneste for evangeliet. Gjennom ulike og unike uttrykk, kan vi bruke musikken for å hjelpe andre mennesker. Musikk er en måte å drive diakoni på, det er en måte å hjelpe andre mennesker, gjennom inkludering, brobygging og formidling.

Jeg har forsøkt å se på musikk som diakoni ved hjelp av tre kategorier innenfor diakoni. Er musikk diakoni? Kanskje det er opp til hver musiker/sanger/leder å kjenne etter sin egen motivasjon, hva han legger i begrepet og på hvilken måte man bruker musikken. Musikk er en måte å drive diakoni på, det er en måte å hjelpe andre mennesker på, gjennom inkludering, brobygging og formidling. Dette gjør at jeg kan konkludere med at musikk *kan* brukes *som* diakoni, i inkluderende fellesskap, brobygging og formidling, og i flere tilfeller gjør den det.

7 Litteratur

Balsnes, A. H. (u.å.). «*Det diakonale blikk*» - musikk i diakoniens tjeneste. Hentet fra <https://ansgarhoyskole.no/forskning/blogg/det-diakonale-blikk-musikk-i-diakoniens-tjeneste>

Berntsen, M. (2009). *Tittel* (Masteroppgave, VID vitenskapelige høgskole?). Hentet fra: <https://vid.brage.unit.no/vid-xmlui/bitstream/handle/11250/98002/Masteroppgave%20Margrete%20Berntsen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Bjørlykke, R., Å., (1999). Musikk på tvers. *Musikkdidaktikk for barnehage og skole*. Uten sted: Tano Aschehoug.

Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red) (2020). *Kvalitative metoder - en grundbog*. (3. udgave). København: Hans Reitzels Forlag.

Den norske kirke (2020). *Plan for diakoni: Revidert utgave av Plan for diakoni*. Hentet fra https://ressursbanken.kirken.no/contentassets/74595229021f433b9e5541f654bfa353/plan-for-diakoni_rev2020.pdf<https://mknu.no/nasjonalt/>

Den norske kirke (2008). *Plan for kirkemusikk*. Hentet fra [plan_for_kirkemusikk_2008.pdf \(kirken.no\)](#)

Det norske diakoniforbund (u.å.). Hentet fra http://www.diakonforbundet.no/images/Yrkesetiske_retningslinjer_diakoner.pdf

Dietriche, S. (2009). Diakontjenesten i Den norske kirke i et økumenisk perspektiv. I Johannessen, K., I., Jordheim, K., Korslien, K. K. (Red.), *Diakoni en kritisk lesebok* (45-68). Trondheim: Tapir Akademisk forlag.

Drummond, J. (1991). *The Community Musician: training a New professional*. Rapport fra Oslo seminar of the ISME Commission on Community Music Activity, July-August 1990.

Farstad, P. K. (2003). *Tanker om musikk og menighet*. Ottestad: Prokla-Media.

Farstad, P. K. (2009). *Noen til profeter*. Kristiansand: Farstad Sound Productions.

Folkestad, G. (2006). Formal and informational learning situations or practices vs formal and informal ways of learning. *British Journal of Music Education*, 23(2), 135-145.

Hanken, I. M., & Johansen, G. (2021) *Musikkundervisningens didaktikk* (3. utgave.) Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Heldal, J. & Wittek (red) *Pedagogikk – En grunnbok*. (2. utgave) (15-26) Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Higgins, L. (2012) *Community Music in Theory and Practice*. Oxford University Press, New York.

Johannessen, S. (2018). *Inkluderende og åpne fellesskap: Hvorfor bør og hvordan kan diakonen arbeide aktivt som brobygger for at kirkens fellesskap skal være åpne og inkluderende? Eksempler fra rusomsorg og frivillighet*. (Masteroppgave, MF?). Hentet fra

Jordheim, K. (2009). «Barnediakoni» - i lys av trosopplæringsreformen. I Johannessen, K., I., Jordheim, K., Korslien, K. K. (Red.), *Diakoni en kritisk lesebok* (195-214). Trondheim: Tapir Akademisk forlag.

Jordheim, K. (2011). Diakon i menighet. I Dietrich, S., Korslien, K. K., og Nordstokke K. (Red.), *Diakonen - kall og profesjon* (15-26). Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.

Jordheim, K. (2014). Bridge-Building and Go-Between: The Role of the Deacon in Church and Society. I Dietrich, S., Jørgensen, K., Korslien, K. K., & Nordstokke, K. (Red/Edited

by?.), *Diakonia as Christian social practice: An introduction (187-202)*. Oxford: Regnum Books International.

Korslien, K. K. (2009). Anerkjennelsen plass i diakonien. I Johannessen, K., I., Jordheim, K., Korslien, K. K. (Red.), *Diakoni en kritisk lesebok (87-102)*. Trondheim: Tapir Akademisk forlag.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju (3. utgave)*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Nordstokke, K. (2011). Bibelsk-historisk bakgrunn for diakontjenesten: Diakonen i det nye testamentet. I Dietrich, S., Korslien, K. K., og Nordstokke K. (Red.), *Diakonen - kall og profesjon (53-64)*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.

Nordstokke, K., & Collins, J. N. (2011). Diakonia - theory and praxis. I Nordstokke, K., *Liberating diakonia (41-48)*. Trondheim: Tapir akademisk forlag.

Norsk visearkiv. (2010). Balsnes, A. H. (2010) *Sang og velvære: En kartlegging av eksisterende forskning om sangens effekter (ISBN 978-8291126-02-9)*. Oslo: Norsk visearkiv.

Sandvoll, R. & Allern, M., i
Heldal, J. & Wittek (red) *Pedagogikk – En grunnbok. (2. utgave) (177-190)* Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Sagdahl, Mathea Slåttholm: *verdi* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 13. november 2022 fra <https://snl.no/verdi>

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder (5. utgave)*. Bergen: Fagbokforlaget.

Thomassen, M. (2006). *Vitenskap kunnskap og praksis. Innføring i vitenskapsfilosofi for helse- og sosialfag*. Oslo: Gyldendal.

Veblen, K. K., Messenger, S. J., Silverman, M. & Elliot, D. J. (Eds.). 2013. *Community Music today*. Rowman & Littlefield, New York.

8 Vedlegg

Vedlegg 1, Invitasjon til diakoniforskning

Vedlegg 2, Informasjonsskriv til deltakere i forskningsprosjekt

Vedlegg 3, Intervjuguide

Vedlegg 4 Godkjenning NSD

Til lærere/ledere/pastorer innenfor musikk/diakoni/menighet og/eller andre som har erfaring på feltet

Kunne du tenke deg å stille til intervju i min forskningsoppgave?

Kort presentasjon av meg

Hei hei:) Mitt navn er «...» og jeg tar en master i diakoni ved VID vitenskapelige høgskole og Menighetsfakultetet (MF). Til høsten har tiden kommet for å forske på et felt som jeg er veldig interessert i, musikk og diakoni. Jeg har tidligere en Bachelor i musikk fra Ansgar Teologiske Høgskole, og pedagogikk og bildefag fra Høgskolen i Telemark. Jeg holder til på «sted» med «menighet» som min hjemmemenighet.

Kort presentasjon av forskningsoppgaven

Tema: Musikkdiakoni

Problemstilling: Hvilke muligheter finnes i å bruke musikk som diakonalt arbeid?

- Med fokus på inkluderende fellesskap, brobygging og formidling.

Veileder for oppgaven: Carl Petter Opsahl (ved MF, førsteamanuensis, liturgikk)

Praktiske opplysninger

Selve forskningen og intervjuene ønsker jeg å legge til høsten 2021, henholdsvis august/september, ettersom det passer for informantene. Jeg ønsker gjerne å treffe deg ansikt til ansikt, men det er også mulighet for å gjennomføre intervjuet på zoom eller gjennom e-post.

Studien er meldt inn til Norsk senter for forskningsdata, NSD.

Intervjuguide vil jeg sende deg i forkant av intervjuet. Alle spørsmålene i intervjuguiden er selvfølgelig valgfrie å svare på, og kanskje ikke alle spørsmålene oppleves like aktuelle. Om du ønsker å stille har du også full anledning til å trekke deg helt til oppgaven skal leveres. Jeg vil bruke lydopptak under intervjuet som vil bli lagret trygt og data slettet etter oppgaven er publisert. Hvis du ønsker å se utkast til intervjuguide før du svarer, ettersender jeg deg det gjerne!

Har du tips til andre aktuelle informanter og/eller litteratur som kunne hatt betydning for oppgaven, så setter jeg stor pris på innspill!

Tusen takk for oppmerksomheten! Jeg hører gjerne fra deg, og veldig fint også om det er innen 10. august. Ønsker deg en god sommer! :)

Med vennlig hilsen «navn». Ta gjerne kontakt for spørsmål på telefon (*****) eller e-post.

Takk for at du vil delta i forskningsprosjektet

”Musikkdiakoni” Vedlegg 2

Dette er et informasjonsskriv til deg som har takket ja til å delta i forskningsprosjektet «Musikkdiakoni». I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet for denne oppgaven er å forske på hvilke muligheter som finnes i å bruke musikk som diakonalt arbeid, med vekt på inkluderende fellesskap, brobygging og formidling/oppbyggelse. Prosjektet tilhører en masteroppgave i diakoni og vil kun brukes til dette formålet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Menighetsfakultetet (MF), i samarbeid med VID Vitenskapelige Høgskole, er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Forskningen bruker intervju som metode og det vil brukes lydopptak under intervjuet. Lydopptaket vil kun være tilgjengelig for forskeren, og bli trygt oppbevart i en låst skuff. Lydopptaket vil bli slettet så snart oppgaven er publisert. Intervjuet vil transkriberes av forsker, og være tilgjengelig elektronisk for kun forsker og veileder. Du vil få tilbud om å lese gjennom intervjuet hvis du ønsker det, og rette opp i eventuelle feil/misforståelser. Opplysninger som vil bli samlet inn er knyttet til dine erfaringer rundt spørsmålene fra problemstillingen. Det vil ikke bli samlet inn personopplysninger rundt navn eller bosted. Det vil etterspørres hvilken rolle/stilling du har, og prosjekter du har vært med på. Du vil derfor forbli anonym i oppgaven, men informasjon om prosjekter du oppgir, basert på sjanger og rolle du har, vil kunne føres tilbake til deg som person. Intervjuet vil ta ca. 1 time, og forsker vil samle inn samtykke fra deg skriftlig før intervjuet starter.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Carl Petter Opsahl, ved Menighetsfakultetet, er veileder for oppgaven og vil ha tilgang til opplysningene fra intervjuene. Han vil også kjenne til ditt navn.

- Ingen uvedkommende vil få tilgang til personopplysningene dine. Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med ett tall (f.eks. Informant 1) som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Du vil også signere et skriftlig samtykke i forkant av intervjuet.

Som deltaker vil du kunne gjenkjennes i publikasjon med tanke på musikk sjanger, hvilken rolle du har, prosjekter du har vært en del av, eller andre personopplysninger du velger å dele.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 15. november 2022. Dataen vil bli sikret gjennom privat koding på pc og minnebrikke fra lydopptak vil være innelåst i en skuff. Ingen andre enn forsker vil ha tilgang. Ved eventuelle endringer i forhold til hvem som skal transkribere intervjuet, vil forsker informere alle deltakere om dette og spørre om godkjenning til det per e-post eller muntlig, før en slik transkribering finner sted. Personopplysninger og lydopptak vil bli slettet ved prosjektslutt.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Menighetsfakultetet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Carl Petter Opsahl, ved Menighetsfakultet, e-post: carl.petter.opsahl@mf.no, eller «forsker sitt navn er anonymisert» (e-postadresse til forsker anonymisert)
- Personvernkontakt/seniorrådgiver ved MF: Berit Widerøe Hillestad, e-post: personvern@mf.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

«Forskers navn anonymisert»
(Forsker)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «*Musikkdiakoni*», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at opplysninger om meg publiseres slik at jeg vil kunne gjenkjennes ved min rolle/prosjekter eller andre forhold jeg opplyser om

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

INTERVJUGUIDE - Masteroppgave i diakoni

Semistrukturert kvalitativt forskningsintervju

Til ledere/lærere/pastorer innenfor musikk og diakoni i menighet og skole

Tema: Musikk som diakoni.

Problemstilling: Hvilke muligheter finnes i å bruke musikk som diakonalt arbeid?

- med fokus på inkluderende fellesskap, brobygging og formidling/oppbyggelse.

1. Innledende spørsmål

- a) Hva er din nåværende rolle/stilling? Beskriv gjerne arbeidsoppgavene dine og hvilke musikalske arenaer som finnes.
- b) Kort musikalsk bakgrunn?
- c) Kort diakonal bakgrunn? (Med det du selv legger i diakonibegrepet)
- d) Hva «driver» (inspirerer/motiverer) deg musikalsk? (Til å holde på med musikk)
- e) Hva «driver» deg til diakonalt arbeid?
  - Er det noen link mellom disse? (Det diakonale og det musikalske)
  - (Opplever du at du får utøvd diakonale oppdrag gjennom musikk/musikkformidling?)

2. Musikk som formidling/oppbyggelse

- a) *Hvorfor* musikk? Hva er det med musikk som er så spesielt/som treffer deg?
- b) Hvordan blir du selv oppbygd gjennom musikk?
- c) Hvordan bruker du musikk til å bygge opp andre? (Ulike måter du utøver det på?)
  - Spesielle budskap du liker å formidle?
  - Vil du si dette er diakonale budskap/verdier?

d) Har du eksempler på ulike måter musikkformidling brukes fra menighet/skole? (Eks. på ulike arenaer, lovsangsgrupper, kor, solosang, innspillinger etc.)

e) Kan du si noe om hvorfor musikk er et redskap til å bygge opp mennesker? (inspirere, utruste, gi håp, trøst, glede...)

Sitat Per Kjetil Farstad:

«Jeg vet ikke om noe annet redskap fra Guds hånd enn sangeren og musikeren som på samme tid kan ha en apostel-, lærer-, profet-, veilednings, og evangelistdimensjon over seg».

Dette skriver han knytta til de åndelige embetene fra Efeserbrevet 4, 11-13: «Han gav noen til *apostler*, noen til *profeter*, noen til *evangelister*, noen til *hyrder* og *lærere*, for at de hellige kunne bli utrustet til tjenestens arbeid, til oppbyggelse av Kristi kropp (...)

f) Er det noen av disse områdene du særlig opplever at du får brukt musikken? (Kan betjene folk gjennom musikk)

g) Har du eksempler på andre som bruker musikken til å betjene på andre måter knytta til tjenestene ovenfor? (evt. som står i andre type tjenester?) (Navn blir anonymisert)

h) Har du andre tanker/visjoner om hvordan musikk kan bli brukt enda mer til oppbyggelse av mennesker? (Hvilke *muligheter* som ligger i musikkformidling)

3. Musikk som inkluderende fellesskap

(Hvilke *muligheter* finnes i å bruke musikk som inkluderende fellesskap?)

a) Har du noen gode minner/erfaringer fra musikkmiljø/musikkaktiviteter som har betydd mye for deg som et inkluderende fellesskap?

- *Hva gjorde det så bra?*

b) Hva legger du vekt på for å bygge inkluderende fellesskap gjennom musikkaktivitetene du er en del av? (Verdier du vil trekke frem som sentrale?)

Påstand: *Det ligger mye diakoni i musikk (musikkledelse/musikkaktiviteter).*

c) Har du noen tanker om din diakonale (/pastorale) rolle som musikkleder? (evt. andre ledere)

d) Har du eksempler på hvordan dere bruker musikk for å bygge inkluderende fellesskap?
(Musikkaktiviteter, ulike arrangementer for ulike aldersgrupper osv.)

- Eksempel fra andre sammenhenger som fungerer?
- *(Hvorfor kan nettopp musikk være et viktig virkemiddel?)*

I Den norske kirkes Plan for diakoni kjennetegnes inkluderende fellesskap blant annet som steder der man kan utvikle relasjon til andre, til Gud og til seg selv.

e) Hvordan kan musikkfellesskap legge til rette for at folk blir kjent med hverandre?
(mellommenneskelige møter) Eksempler?

f) Hvordan legges det til rette for (/kan det legges til rette for) at den enkelte blir sett og kan få uttrykke seg i (deres/andres) ulike musikkfellesskap?

g) Har du eksempler på møteplasser der mennesker kan møte Gud gjennom musikken?

Ensomhet og manglende tilhørighet er en av vår tids store utfordringer (også formidlet gjennom Plan for diakoni).

h) Hvordan kan vi bruke musikken for å inkludere mennesker som faller utenfor i vårt lokalsamfunn?

- Ser du noen muligheter musikken særlig kan bidra til å møte ulike behov i menigheten og i lokalsamfunnet?
- Hvordan påvirker lokalkulturen hvilke aktiviteter dere setter igang?

i) Har du andre tanker/visjoner om hvordan musikk har et større potensial til å bygge inkluderende fellesskap?

4. Musikk som brobygging

Nyere diakoniteori har fokusert på diakonens rolle som brobygger. Både som bro mellom mennesker, mellom menighet og samfunn, og mellom Gud og mennesker. En bro kan gi adgang fra et sted til et annet (Jordheim, 2014). Det er også en konstruksjon laget for å bære mennesker begge veier, og nødvendigheten av å gå imellom, av å bygge broer av forståelse og aksept. Jeg er nysgjerrig på rollen musikken kan ha som brobygger, i *din* forståelse av begrepet.

- a) Har du noen umiddelbare tanker rundt begrepet og hvordan musikken kan ha en brobyggerfunksjon?
- b) Har du et eksempel der musikk har hatt en viktig brobyggerrolle? (evt. spesielle sjangre, grupper, kulturer der musikk er særlig brukt for å bygge bro mellom mennesker?/rive ned skiller)
- c) Har du tanker rundt din egen rolle som brobygger/hvordan bruker du evt. musikken som brobygger?
- d) Har du eksempler der musikk er brukt:
- i oppsøkende diakoniarbeid? (F.eks hjemmebesøk, konserter/arrangementer, musikk på offentlige steder, gjennom ulike medier/kanaler)
  - Hva kan det bygge bro til?
  - som samarbeid mellom ulike aktører? (Eksempler på samarbeidsprosjekter mellom menigheter/andre aktører i lokalsamfunnet/annet?)
  - Har du et konkret eksempel der musikken var med å lage en vei/bygge bro inn til menighet eller fellesskap med Gud? (bygge bro til tro)
- e) Har du noen tanker om musikkens mulighet som brobygger mellom Gud og mennesker/himmel og jord? (Sangeren/musikeren som et sendebud)
- f) Er det noen områder du tenker musikk har et større potensial i din menighet/organisasjon til å nå ut som brobygger?

5. Oppsummerende/avsluttende spørsmål:

- a) Har du ellers noen tanker om hvilke muligheter som ligger i å bruke musikk i diakonalt arbeid?
- Evt. hvordan områdene musikk og diakoni kan styrke hverandre?
- b) Hva tenker du når jeg sier *musikkdiakoni*?
- (Er det behov for musikkdiakoner/spesialisert diakoni på områder som musikk?)
- c) Noe annet du vil utfylle med?

TUSEN TAKK for ditt verdifulle bidrag!

[Meldeskjema](#) / [Musikk som diakoni](#) / Vurdering

Vurdering

Referansenummer	Type	Dato
770471	Standard	20.08.2021

Prosjekttittel

Musikk som diakoni

Behandlingsansvarlig institusjon

MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn

Prosjektansvarlig

Carl Petter Opsahl

Student**Prosjektperiode**

01.01.2021 - 15.11.2022

Kategorier personopplysninger

Alminnelige
Særlige

Rettslig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)
Uttrykkelig samtykke (Personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene kan starte så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det rettslige grunnlaget gjelder til 15.11.2022.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 20.08.2021, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 20.11.2022

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fyll-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!